

Høgskulen på Vestlandet

ØKB3111 Bacheloroppgave (Profil - Regnskap)

ØKB3111-BAC-2022-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	06-04-2022 12:00	Termin:	2022 VÅR
Sluttdato:	06-05-2022 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 ØKB3111 1 BAC 2022 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	424
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	16500
----------------------	-------

Sett hake dersom Ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	1
Andre medlemmer i gruppen:	407, 422, 409

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Regnskapsanalyse av studentsamskipnadene
i Norge

Accounting analysis of the student welfare
organizations in Norway

Christer Gjørund, Marte Eidsvik Flint,
Martin Ørjansen & Signe Lise Frøyland

Økonomi og administrasjon

Fakultet for økonomi- og samfunnsvitenskap

Jostein Aksdal

6. mai 2022

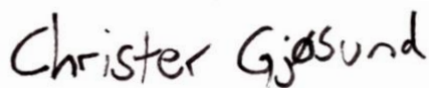
Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

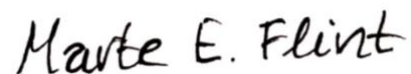
Denne bacheloroppgaven er skrevet som en del av økonomi- og administrasjonsstudiet på Høgskolen på Vestlandet. Oppgaven er skrevet av fire studenter som har regnskapsprofil som sin retning i utdanningen.

I vår oppgave har vi valgt å analysere årsregnskapene til studentsamskipnadene i Norge. Vi valgte dette temaet fordi vi som studenter syntes det var interessant å fordype oss i hvordan ressursene blir benyttet av de forskjellige studentsamskipnadene. Oppgaven har vært utfordrende og utrolig lærerik.

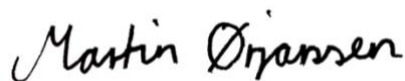
Vi ønsker å takke veilederen vår Jostein Aksdal for en god veiledning gjennom hele prosjektet. Vi ønsker også å takke studentsamskipnadene som har vært behjelpelig i den kvalitative delen av oppgaven.

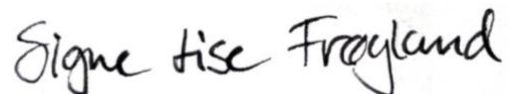
Christer Gjøsund

Marte Eidsvik Flint

Martin Ørjansen

Signe Lise Frøyland

Sammendrag

I denne oppgaven er det utført en regnskapsanalyse av alle studentsamskipnadene i Norge, totalt 14 stykk. Hovedvekten ligger i nøkkeltallsanalyse fra perioden 2017 til 2020 og som sammenlignes med nøkkeltallene fra BDO Noraudit sin rapport om samskipnadene tilbake i 2009. Vi har skilt ut pandemiåret 2020 i undersøkelsen vår for å se på hvilke utslag covid-19 har hatt for den økonomiske stillingen til samskipnadene.

Vi ser nærmere på hva som ligger i regnskapsanalyse, hva som ligger bak de forskjellige nøkkeltallene, hva en samskipnad er og hvordan den ble berørt av covid-19 samt tidligere undersøkelser som er utført. Vi har hovedsakelig gjennomført undersøkelsen vår med fokus på kvantitativ analyse av årsregnskap, med supplering av kvalitativ metode i form av intervju.

Analysedelen vår er oppdelt i tre kategorier: Likviditet, lønnsomhet og solvens. Her fremkommer det at likviditeten har beveget seg i positiv retning sammenlignet med BDO Noraudit rapporten fra 2009. Lønnsomheten fremstår som god, men inntektsstrukturen viser samtidig at samskipnadene er svært avhengig av statsstøtte og at strukturen på inntekter har forandret seg. Solvens er den kategorien som har forandret seg mest i tidsperioden vi har analysert, i positiv retning.

Det konkluderes med at utviklingen for studentsamskipnadene i 2017 til 2019 sammenlignet med BDO Noraudit sin rapport for 2008 har bedret seg på de aller fleste punkter. I 2020 har det vært liten påvirkning på likviditet, for lønnsomheten ser vi en marginal nedgang og solvensen har blitt noe svekket. Både likviditet, lønnsomhet og solvens kan likevel betegnes som god også i 2020.

Abstract

In this thesis, an accounting analysis has been performed of all student welfare organizations in Norway, a total of 14. The main emphasis is on key figure analysis from the period 2017 to 2020, which is compared with the key figures from BDO NORAUDIT's report on the organizations from 2009. We have separated the pandemic year 2020 in our survey to see what kind of impact covid-19 has had on the welfare organizations.

We take a closer look at the theory behind accounting analysis, what lies behind the various key figures, what a student welfare organization is and how it was affected by covid-19. We have mainly conducted our survey with focus on quantitative analysis of annual accounts, with support of qualitative method in the form of interviews.

Our analysis is divided into three categories: Liquidity, profitability, and solvency. It appears that Liquidity has moved in a positive direction. The profitability is good, but the income structure also shows that the welfare organizations are highly dependent on state aid and that the structure of income has changed. Solvency is the category that has changed the most in the time period we have analyzed. It has changed in a positive direction.

We have concluded that the development of the student organizations over the past years has improved on most points compared to 2008. For 2020 there has not been any influence on liquidity, for profitability there has been a small negative change and the solvency has a slight negative change. Liquidity, profitability and solvency can still be categorized as good despite of the pandemic.

Innholdsfortegnelse

Forord	I
Sammendrag	II
Abstract	III
Figuroversikt	VII
Tabelloversikt	VIII
1.0 Innledning	1
1.1 Problemstilling	1
1.2 Bachelorsoppgavens oppbygging	2
2.0 Teori	3
2.1 Generelt om regnskapsføring og analyse	3
2.1.1 Regnskapsanalyse	3
2.1.2 Regnskapskvalitet	5
2.2 Nøkkeltall	6
2.2.1 Likviditet	7
2.2.2 Lønnsomhet	10
2.2.3 Solvens	12
2.3 Studentsamskipnader	15
2.4 Ideell organisasjon og særlovselskap.....	18
2.5 Tidligere undersøkelser.....	20
2.6 Covid-19	22

3.0 Metode	23
3.1 Avgrensninger	23
3.2 Forskningsmetode.....	25
3.2.1 Kvantitativ metode	25
3.2.2 Kvalitativ metode.....	27
4.0 Analyse	29
4.1 Likviditet.....	29
4.1.1 Likviditetsgrad 1.....	29
4.1.2 Arbeidskapital	33
4.1.3 Likviditetsreserver	37
4.2 Lønnsomhet	39
4.2.1 Inntekter	39
4.2.2 Resultat per student	46
4.2.3 EBITDA	48
4.2.4 EBITDA-Margin.....	50
4.3 Solvens	52
4.3.1 Soliditet.....	52
4.3.2 Rentedeckningsgrad.....	57
4.3.3 Finansielle eiendeler i forhold til gjeld	60
5.0 Drøfting	62
5.1 Likviditet.....	62

5.1.1 Likviditeten i normalårene 2017-2019	62
5.1.2 Covid-19 påvirkning av likviditet	63
5.2 Lønnsomhet	64
5.2.1 Lønnsomheten i normalårene 2017-2019	64
5.2.2 Covid-19 påvirkning av lønnsomhet	65
5.3 Solvens	66
5.3.1 Solvens i normalårene 2017-2019	66
5.3.2 Covid-19 påvirkning av solvens	67
6.0 Konklusjon	68
7.0 Forslag til videre forskning	69
Referanser	70

Figuroversikt

<i>Figur 2.2.1 Nøkkeltall for vår analyse</i>	<i>7</i>
<i>Figur 4.1.1.1 Likviditetsgrad 1, 2008 og gjennomsnitt 2017-2019</i>	<i>30</i>
<i>Figur 4.1.1.2 Likviditetsgrad 1, gjennomsnitt 2017-2019 og 2020</i>	<i>31</i>
<i>Figur 4.1.1.3 Sum gjennomsnitt Likviditetsgrad 1</i>	<i>32</i>
<i>Figur 4.1.2.1 Arbeidskapital i % av driftsinntekter 2008 og 2017-2019</i>	<i>33</i>
<i>Figur 4.1.2.2 Arbeidskapital i % av driftsinntekter 2017-2019 og 2020.....</i>	<i>35</i>
<i>Figur 4.1.2.3 Gjennomsnittlig utvikling av arbeidskapital i % av driftsinntekter</i>	<i>36</i>
<i>Figur 4.1.3.1 Likviditetsreserver i % av salgsinntekter</i>	<i>37</i>
<i>Figur 4.2.1.1 Sammensetning av inntekter 2006-2008</i>	<i>40</i>
<i>Figur 4.2.1.2 Sammensetning av inntekter 2017-2019</i>	<i>40</i>
<i>Figur 4.2.1.3 Sammensetning av inntekter 2017-2019 og 2020</i>	<i>41</i>
<i>Figur 4.2.1.4 Gjennomsnittlig inntekt per student 2006-2008</i>	<i>43</i>
<i>Figur 4.2.1.5 Gjennomsnittlig inntekt per student 2017-2019</i>	<i>43</i>
<i>Figur 4.2.1.6 Gjennomsnittlig inntekt per student 2017-2019 og 2020</i>	<i>44</i>
<i>Figur 4.2.2.1 Gjennomsnittlig drift- og årsresultat per student 2017-2019.....</i>	<i>46</i>
<i>Figur 4.2.2.2 Gjennomsnittlig drift- og årsresultat per student, 2017-2019 og 2020</i>	<i>47</i>
<i>Figur 4.2.3.1 Utvikling av EBITDA og inngående elementer</i>	<i>48</i>
<i>Figur 4.2.4.1 Utvikling av EBITDA-margin</i>	<i>50</i>
<i>Figur 4.3.1.1 Soliditet i % av totalkapitalen</i>	<i>52</i>
<i>Figur 4.3.1.2 Soliditet i % av årlig inntekt</i>	<i>54</i>

<i>Figur 4.3.1.3 Soliditet i % av totalkapitalen 2017-2019 og 2020</i>	<i>55</i>
<i>Figur 4.3.1.4 Soliditet i % av årlig inntekt 2017-2019 og 2020</i>	<i>56</i>
<i>Figur 4.3.2.1 Rentedekningsgrad 2008 og 2017-2019</i>	<i>57</i>
<i>Figur 4.3.2.2 Rentedekningsgrad 2017-2019 og 2020</i>	<i>58</i>
<i>Figur 4.3.3.1 Finansielle eiendeler i % av gjeld</i>	<i>60</i>
<i>Figur 4.3.3.2 Finansielle eiendeler i % av gjeld 2017-2019 og 2020</i>	<i>61</i>

Tabelloversikt

<i>Tabell 3.1.1 Oversikt over studentsamskipnader</i>	<i>24</i>
<i>Tabell 4.1.1.1 Kategorisering av likviditetsgrad 1</i>	<i>29</i>
<i>Tabell 4.1.2.1 Kategorisering av arbeidskapital i % av driftsinntekter</i>	<i>33</i>
<i>Tabell 4.3.1.1 Kategorisering av soliditet i % av totalkapitalen</i>	<i>52</i>
<i>Tabell 4.3.2.1 Kategorisering av rentedekningsgrad</i>	<i>57</i>

1.0 Innledning

Denne bacheloroppgaven har som formål å gjøre en regnskapsmessig bransjeanalyse av studentsamskipnadene i Norge, over tid. Vi regner ut og analyserer nøkkeltall fra årsregnskapene i perioden 2017-2020 og sammenligner de med hverandre og opp mot en rapport fra 2009 om studentsamskipnadene i Norge og dens økonomiske stilling utført av BDO Noraudit.

1.1 Problemstilling

Valget vårt for problemstillingene bunner ut i en nysgjerrighet på hvordan den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene har vært de siste årene. Vi har selv vært tilknyttet en studentsamskipnad og vært brukere av de ulike tilbudene de tilbyr samt betalt semesteravgift. Vi har også vært studenter gjennom nedstengning under covid-19 og fått føle på og blitt direkte berørt av hvilke konsekvenser dette har hatt på tilbudene til samskipnadene. På bakgrunn av dette og den nære relasjonen har vi lyst å undersøke hvordan den økonomiske stillingen til samskipnadene tidligere har vært og hvordan Covid-19 kan ha påvirket den. Vi har valgt følgende hovedproblemstilling og underproblemstilling for vår bacheloroppgave:

Hovedproblemstilling:

«Hvordan er den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene i Norge i dag og sammenlignet med 2008?»

Underproblemstilling:

«Hvordan har covid-19 pandemien påvirket den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene i Norge?»

1.2 Bacheloroppgavens oppbygging

Bacheloroppgaven vår er delt inn i seks kapitler. I kapittel 1 presenterer vi formål, problemstilling og oppbygging av oppgaven. Kapittel 2 omhandler teori, hvor vi gir en generell gjennomgang av relevant teori som ligger til grunn for forståelse av oppgaven. Noen eksempler på utvalgt teori er regnskapsføring, nøkkeltall, samskipnader, tidligere undersøkelser og covid-19. I kapittel 3 om metode greier vi ut om hvilken tilnærming vi har for oppgaven. Hva slags avgrensninger og valg av forskningsmetode vi har gjort oss. I kapittel 4 kommer analysedelen inn, hvor vi analyserer og presenterer funnene vi har gjort. I Kapittel 5 kommer en drøfting av analysen før vi i det siste kapittelet redegjør for konklusjon av problemstilling og funn samt forslag til videre forskning

2.0 Teori

I kapittel en gikk vi gjennom problemstillingen vår og hvordan vi har valgt å dele opp oppgaven for å besvare denne. Videre i dette kapittelet skal vi se på den generelle teorien som vi mener er relevant for å finne svaret på hvordan den økonomiske stillingen har utviklet seg og om pandemien har hatt noen påvirkning. Teoridelen begynner ved at vi først ser på regnskapsanalyse generelt. Videre vil vi se på nøkkeltallene vi har valgt og teorien rundt dem. Vi skal deretter se på studentsamskipnadene. Etter det kommer det informasjon om rapporten fra BDO Noraudit som vi sammenligner med. Til slutt ser vi på pandemien i forhold til studentsamskipnadene.

2.1 Generelt om regnskapsføring og analyse

2.1.1 Regnskapsanalyse

Når det blir gjort en regnskapsanalyse blir det først og fremst tatt utgangspunkt i årsrapporten. Deretter blir tallene bearbeidet med sikte på å hente ut mer informasjon om studentsamskipnadene enn det vi får ved oppstillingen i årsrapporten. Det er primært to grunner til at vi gjør regnskapsanalyse av årsregnskapet, disse er prestasjonsmåling og verdsetting. Prestasjonsmåling er en analyse der en ser på hvordan utviklingen til selskapet har vært (Langli, 2020, s. 660). Det kan for eksempel være ønskelig å finne svar på hvorvidt kapitalen i selskapet utnyttes effektivt. Da kan regnskapsanalyse hjelpe med dette. Verdsetting har med målet om å estimere den reelle egenkapitalen til selskapene (Langli, 2020, s. 660). Her kan det derimot være ønskelig å finne ut om det for eksempel er trygt å låne penger til selskapet.

I boken «Årsregnskapet» skriver John Christian Langli (2020, s. 662) om en firetrinns analysemodell som er basert på Palepu, Healy og Bernard fra 2000. Denne modellen er både oversiktlig og veldig enkel. Modellen setter sitt søkelys på hovedområdene regnskapsbrukerne må arbeidet med. Bakgrunnen for denne firetrinnsmodellen er at det skal følge en systematisk fremgangsmåte som sikrer at de regnskapsanalysene som gjøres blir både grundige og gode. De fire trinnene i modellen er dermed:

1. Analyser av bransjer og strategier:

Viktige spørsmål: Hvordan har bransjen utviklet seg? Hva slags strategi har selskapet?

2. Analyser av regnskapets kvaliteter:

Viktige spørsmål: Hvor godt reflekteres den underliggende økonomien i regnskapene?

3. Analyser av regnskapstallene:

Viktige spørsmål: Hvor god har utviklingen vært? Hva skal utviklingen vurderes opp mot?

4. Verdsetting:

Viktige spørsmål: Hvordan blir fremtiden? Hva er selskapet verdt?

Vi har som nevnt i delkapittel 1.1 som formål med denne analysen å vurdere utviklingen som har vært. Det vil derfor bare bli sett på de tre første trinnene og ikke det siste trinnet. Det siste trinnet handler om å utarbeide en prognose på fremtidig utvikling. Vi har ikke verdsetting som formål, trinn fire i analysemodellen vil derfor ikke være relevant for vår analyse. Selv om disse trinnene er ramset opp i rekkefølge, så betyr det ikke at rekkefølgen må følges.

Det første trinnet innebærer at vi må sette oss inn i og forstå bransjen selskapene opererer i og hvilken strategi selskapene har valgt. Dermed er det viktig å analysere utviklingen til selskapene sammen med vurderinger om utviklingen i makroøkonomien og spesielt hvordan bransjens utvikling påvirker selskapene (Langli, 2020, s. 663). Vi er opptatt av hvordan selskapene har gjort det. Det er dermed viktig at vi prøver å skille mellom endringen i regnskapstallene som skyldes strategiene til de forskjellige selskapene, eller om det er generelle forhold som påvirker alle selskapene.

Trinn to, som er analyser av regnskapets kvaliteter innebærer at vi må undersøke hvor godt regnskapene reflekterer den underliggende økonomiske utviklingen. Å analysere kvaliteten til regnskapene er viktig, i delkapittel 2.1.2 kommer vi derfor nærmer inn på regnskapskvalitet.

Trinn tre som er analyser av regnskapstallene innebærer at vi må vurdere selskapenes historiske presentasjoner ved hjelp av tall fra regnskapsoppstillingene og andre kilder. Det er viktig at regnskapstallene er sammenlignbare, derfor er det viktig å sammenligne tall

for selskaper i samme bransje for at det skal være troverdig. Nøkkeltallene vi skal regne ut kan videre brukes i tre ulike analyser:

- *Utviklingsanalyser*- analyser av forholdstall og regnskapstall som dekker flere år for den samme bedriften.
- *Bedriftssammenlikninger*- analyser av forholdstall og regnskapstall for flere selskaper hvor formålet er å avklare hvordan en bedrift gjør det relativt til andre selskaper.
- *Bedrifts og utviklingsanalyser*- her kombineres bedriftssammenlikning og utviklingsanalyse, der det sammenlignes utviklingen til et selskap i forhold til konkurrentene.

I vår analyse skal vi bruke nøkkeltallene våre til å kombinere bedriftssammenlikning og utviklingsanalyse.

2.1.2 Regnskapskvalitet

Når vi skal foreta en regnskapsanalyse, er det viktig at regnskapet er av god kvalitet. I boken «årsregnskapet» vil regnskapskvalitet bli brukt omtrent i samsvar med Penmans forståelse. «Regnskapskvaliteten er høy når årsrapporten gir god informasjon om den underliggende økonomien og riktige signaler om utviklingen i økonomisk inntekt» (Langli, 2020, s. 745).

I boken «regnskapsteori» skriver Kjell Magne Baksaas og Tommy Stenheim (2020) at regnskapet skal gi beslutningsnyttig informasjon til brukerne om virksomheten for at det skal være god regnskapskvalitet. Her opplyses det at informasjonen til regnskapet skal både ha relevans og troverdighet for at det skal være beslutningsnyttig. «Relevant informasjon er informasjon som evner å gjøre en forskjell i en beslutningssituasjon» (Baksaas & Stenheim, 2020, s. 144). Informasjonen er relevant hvis den kan bekrefte eller justere tidligere forventinger, eller at informasjonen kan brukes til å forme fremtiden. Informasjonen gir derimot en troverdighet når den gjenspeiler de underliggende økonomiske forholdene som informasjonen er ment å representere.

2.2 Nøkkeltall

For å utføre en regnskapsanalyse av studentsamskipnadene i Norge har vi plukket ut noen nøkkeltall som vi skal se nærmere på. Vi har valgt noen ut ifra de tradisjonelle nøkkeltallene som en ofte finner i regnskapsanalyse, i tillegg har vi også valgt noen av de mindre brukte nøkkeltallene som førsteamanuensis Finn Kinserdal mener kan gi en bedre konkurspredikater og at disse også vil gi et bedre mål på helsetilstanden til selskapet som analyseres. Han mener derfor at det kan være lurt for banker og andre regnskapsanalytikere å revurdere hvilke nøkkeltall de bør bruke (Aae et al., 2018, s. 52). Finn Kinserdal har skrevet bøker og gitt ut en rekke artikler innenfor revisjon og regnskap. Noen av nøkkeltallene vi har valgt tar utgangspunkt i teorien som kommer frem i noen av artiklene til Kinserdal.

Nøkkeltallene vi har valgt kan deles inn i tre kategorier, disse kategoriene finner vi ofte igjen i regnskapsanalyser og lærebøker (Langli, 2018, s. 454). *Likviditet* som vil gi en innsikt på om det kan foreligge kortsiktige likviditetsproblemer. *Lønnsomhet* hvor en ser på inntekter og resultat for studentsamskipnadene som kan gi et bilde på den langsiktige evne til å dekke rente- og avdragsbetaling. *Solvens* som viser forholdet i balansen mellom eiendeler og gjeld/egenkapital som kan gi ett inntrykk av hvor godt en virksomhet kan tåle tap (Aae et al., 2018, s. 54). I figur 2.2.1 følger de nøkkeltallene som vi vil bruke i vår analyse av studentsamskipnadene i Norge. For å kunne sammenligne den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene nå og med 2008 bruker vi noen av de samme nøkkeltallene som BDO Noraudit bruker i sin rapport, i tillegg har vi også valgt noen egne nøkkeltall for å totalt sett kunne gi en best mulig fremstilling av den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene. Fra BDO Noraudits rapport har kun valgt de nøkkeltallene som vi mener er relevante for vår problemstilling. Videre i de neste delkapitlene vil vi gå nærmere inn på teori om hvert enkelt nøkkeltall.

Figur 2.2.1 Nøkkeltall for vår analyse

2.2.1 Likviditet

Likviditet er et mål på betalingsevne. Den sier noe om hvor stor eller liten grad en bedrift har tilgjengelige midler til å betjene gjelden sin. Når en bedrift har god likviditet vil det si at bedriften har god evne til å betjene sine økonomiske forpliktelser og når en bedrift har dårlig likviditet vil det si at bedriften er dårlig på å betjene dem (Langli, 2020, s. 706-709).

Tradisjonelt sett både i regnskapsanalyser og i fagbøker ser en stor bruk av likviditetsgrad 1 og 2 samt arbeidskapital for å beregne likviditet. I en artikkel fra Aae et al. (2018) har vi funnet alternativer til de mer tradisjonelle nøkkeltallene. For likviditet legger de frem endring i likviditetsgrad og arbeidskapital over kort tid, altså mindre enn ett år samt forholdet mellom finansielle eiendeler og kortsiktig finansiell gjeld som bedre alternativer for konkurspredikasjon enn hva likviditetsgrad 1 og 2 er. Grunnen til at disse nøkkeltallene trekkes frem som bedre alternativer er utviklingen i det korte tidsaspektet. Når en ser på utviklingen over kort tid, ser en blant annet på likviditeten jevnt over året og ikke kun på hvordan likviditeten er per 31.12. For en handelsbedrift som har store inntekter fra førjulsrushet vil de kunne presentere en god likviditet per 31.12, men realiteten kan være en dårlig likviditet resten av året. For studentsamskipnader vil det trolig også være forskjeller på likviditeten i løpet av året i forhold til utbetaling av støtte eller lignende.

I forhold til den informasjonen og de ressursene vi har for vår bacheloroppgave hvor vi kun har tilgang til årsregnskapene som viser tallene per 31.12, har vi kommet frem til at de kortsiktige nøkkeltallene Aae et al. presenterer vil bli for vanskelige for oss å bruke. For å kunne finne endring i likviditetsgrad og egenkapital innenfor ett år måtte vi for eksempel

hatt kvartalstall for omløpsmidlene og den kortsiktige gjelden. Endringen over kort tid vil derfor bedre egne seg for eksempelvis børsnoterte selskaper som må legge frem kvartalsrapporter, eller for interne vurderinger der en har tilgang til regnskapet i sin helhet gjennom hele året. Vi ser heller ikke noe mulighet for å skille mellom finansiell kortsiktig gjeld i forhold til resten av den kortsiktige gjelden, finansielle eiendeler i forhold til kortsiktig gjeld blir derfor heller ikke mulig å bruke.

Som et alternativ til likviditetsgrader har vi funnet likviditetsreserve som et alternativ til likviditetsgrad 1. For å finne likviditetsreserve tar en bort kundefordringer og varelager og ser på de resterende omløpsmidlene i forhold til salgsinntekter. Fordelen med likviditetsreserve i forhold til likviditetsgrad og arbeidskapital er at varelager og kundefordringer kan være feil nedskrevet i balansen, det kan også være utfordrende å gjøre kundefordringer og varelager om til likvide midler raskt (Hagland Finans, u.å.). En annen god grunn til at likviditetsreserver kan være et godt alternativ til likviditetsgrad er at en ser på omløpsmidlene i forhold til salgsinntekter som vil reflektere likviditetsbehovet bedre. En av svakhetene med likviditetsreserve er at den ikke tar hensyn til kortsiktig gjeld slik som likviditetsgrad og arbeidskapital gjør. For å kunne analysere likviditeten til studentsamskipnadene på en best mulig måte ser vi på både likviditetsgrad 1, arbeidskapital i prosent av driftsinntekter og likviditetsreserver. For studentsamskipnader er varelageret en svært liten del av omløpsmidlene, vi finner det derfor ikke hensiktsmessig å se på likviditetsgrad 2. Videre vil vi gå enda litt mer inn på teorien til hvert av de tre nøkkeltallene innenfor likviditet.

Likviditetsgrad 1

Likviditetsgrad 1 er et mål på hvor lett en bedrift kan kvitte seg med kortsiktig gjeld ved hjelp av kortsiktige midler. Kortsiktig gjeld er gjeld som har en løpetid på under 1 år, for eksempel leverandørgjeld, skyldig mva. eller kassekreditt. Kortsiktige eiendeler er omløpsmidler som ikke er ment for varig eie eller bruk, for eksempel varelager, bankinnskudd og kundefordringer. Formelen for utregning for likviditetsgrad grad 1 er omløpsmidler delt på kortsiktig gjeld.

$$\text{Likviditetsgrad 1} = \frac{\text{omløpsmidler}}{\text{kortsiktig gjeld}}$$

Når man regner dette ut, vil man komme frem til et forholdstall. Tradisjonelt sett har en brukt tallet 2 og oppover, som en indikasjon på at likviditeten er god (Visma, u.å.), men det vil variere veldig i forhold til hvilken bransje det er. Langli definerer normtall for likviditetsgrad 1 hvor 1,57 til 2,59 er beskrevet som god (Langli, 2018, s. 486). Tallet 1 (100%) vil representere at man akkurat klarer å dekke sin kortsiktige gjeld med omløpsmidlene. Tallet 2 betyr det at man har dobbelt så mye omløpsmidler som kortsiktig gjeld og at man derfor er meget godt rustet til å betjene gjelden.

Arbeidskapital

Arbeidskapital viser hvor mye av omløpsmidlene som er igjen etter den kortsiktige gjelden er betalt. Arbeidskapitalene henger sammen med likviditetsgrad 1, når likviditetsgrad 1 er høyere enn 1 vil arbeidskapitalen være positiv. Arbeidskapitalen i seg selv viser et kronebeløp og kan derfor være vanskelig å bruke når det er snakk om å analysere og sammenligne ulike foretak av ulik størrelse. Det er derfor vanligere å se på arbeidskapitalen i prosent av driftsinntekter enn kun på arbeidskapitalen. Det kan være nyttig å se på utviklingen av arbeidskapitalen i prosent av driftsinntektene, dersom denne avtar vil det være et negativt tegn i forhold til at finansieringen blir mer kortsiktig (Langli, 2018, s. 495-496).

Vi bruker følgende formler for å beregne arbeidskapitalen og arbeidskapitalen i prosent av driftsinntektene:

$$\text{Arbeidskapital} = \text{Omløpsmidler} - \text{Kortsiktig gjeld}$$

$$\text{Arbeidskapital i prosent av driftsinntekter} = \frac{\text{Arbeidskapital}}{\text{Driftsinntektene}}$$

Likviditetsreserver

Likviditetsreservene er et nøkkeltall som beskriver hvor mye likvide midler du har tilgjengelig i forhold til salgsinntektene (Bedriftslån, u.å.). Dette handler om evnen selskapet har til å betale kostnadene sine. Om likviditetsreservene er bra eller dårlig påvirkes veldig av hvilken bransje det er i, da det er ulikt likviditetsbehov i forskjellige bransjer.

$$\text{Likviditetsreserver} = \frac{\text{Bank} + \text{kortsiktig investering} + \text{ubenyttet kassekreditt}}{\text{Salgsinntekter}}$$

2.2.2 Lønnsomhet

Tradisjonelt sett ser en som regel på netto resultat, driftsresultat (EBIT) og opptjent egenkapital for å bedømme lønnsomhet. Aae et al. (2018, s. 56) trekker også her frem ulike utfordringer ved å kun bruke de tradisjonelle nøkkeltallene. Mye av kritikken de fastsetter dreier seg om føringer i forhold til IFRS som ikke er resultatbasert regnskapsføring og at det derfor ligger flere elementer i driftsresultatet som ikke er en del av driften. Som bedre alternativer for å se på lønnsomhet legger Aae et al, frem ordinært resultat fra drift som er justert for engangsposter, EBITDA og gjennomsnittlig EBIT, eller EBITDA over flere år. For føringer som gjøres etter god regnskapskikk (GRS) som er resultatbasert regnskapsføring vil det ikke være noen særlige forskjeller fra driftsresultat og ordinært driftsresultat. De to andre alternativene derimot vil være relevante også for vår analyse. EBITDA er driftsresultater før av- og nedskrivninger. For å se på lønnsomheten skal vi se nærmere på inntektsfordelinger, inntekt og resultat per student og utviklingen av denne samt EBITDA og EBITDA-marginen som er EBITDA i prosent av inntekter. For studentsamskipnadene som eier mange bygg og boliger vil EBITDA-margin være et godt nøkkeltall for å se på lønnsomhet siden store kostnader knyttet til avskrivning lukes vekk. Da ser en tydeligere hvordan driftsresultatet uten de faste avskrivningskostnadene gjør det i forhold til driftsinntektene.

Inntekter

For inntekter skal vi se på inntektsstrukturen til studentsamskipnadene, hvor mye av driftsinntektene som er salgsinntekter og hvor mye som er andre driftsinntekter.

Inntektsstrukturen vil kunne gi et bilde av hvorvidt studentsamskipnadene er avhengige av offentlige tilskudd eller om de har stor nok andel salgsinntekter til å kunne være uavhengige. Vi skal også se på driftsinntekter per student for å se på utviklingen av inntekter, siden det er stor forskjell i størrelse på samskipnader vil inntekt per student gi et bedre bilde enn totale inntekter per samskipnad.

$$\text{Driftsinntekt per student} = \frac{\text{Totale driftsinntekter for alle studentsamskipnadene}}{\text{Totalt antall studenter}}$$

Resultat per student

På samme måte som inntekter skal vi også se på driftsresultat og ordinært resultat per student over flere år.

$$\text{Resultat per student} = \frac{\text{Totalt resultat for alle studentsamskipnadene}}{\text{Totalt antall studenter}}$$

EBITDA

EBITDA er en engelsk forkortelse og står for "earnings before interest, taxes, depreciation and amortisation". Direkte oversatt betyr dette inntjening før renter, skatter, avskrivninger og nedskrivninger (IG, u.å.). Som tidligere nevnt i dette delkapittelet er EBITDA driftsresultater før av- og nedskrivninger. En styrke ved dette nøkkeltallet er at den siler vekk forskjeller, da forskjellige foretak kan bruke forskjellige avskrivningsmetoder eller verdivurderingsregler, avhengig av størrelse på foretaket og hvilke lover og regler den følger. Formelen for EBITDA er som følger:

$$\text{EBITDA} = \text{driftsresultat} + \text{avskrivninger} + \text{nedskrivninger}$$

EBITDA-margin

EBITDA-margin er EBITDA i % av driftsinntekter. EBITDA-margin viser hvor stor kontantstrøm som er skapt i forhold til hver krone i salg (Finansleksikon u.å.). En høy margin forteller at

kostnadene ikke utgjør store utslag på driftsresultatet, mens en lav margin forteller at de gjør store utslag. En kan se på det som et slags mål på hvor «effektiv» driften er. En fordel med å bruke EBITDA-margin fremfor resultat-margin for å se på lønnsomheten er at vi eliminerer avskrivnings- og nedskrivningskostnadene. Formelen for EBITDA-margin er som følger:

$$EBITDA \text{ margin} = \frac{EBITDA * 100\%}{Driftsinntekter}$$

2.2.3 Solvens

Gjeld i forhold til egenkapital eller omvendt, gjeldsgrad, egenkapitalandel og soliditet er mye brukte nøkkeltall for å måle solvensen til et foretak (Aae et al., 2018, s. 54). Solvensen vil som tidligere nevnt i kapitlet vise hvorvidt et foretak vil kunne tåle tap eller ikke. Alle de tradisjonelt brukte nøkkeltallene vil på ulike måter vise forholdet mellom egenkapitalen, gjelden eller totalkapitalen (eiendelene). Aae et al. (2018, s. 57) er også her kritiske til å kun bruke de tradisjonelle nøkkeltallene innenfor solvens og foreslår her å se på markedsverdien av egenkapitalen, egenkapitalandel uten goodwill eller finansielle eiendeler i forhold til gjelden. De to første alternativene Aae et al. presenterer vil ikke være relevant eller aktuelt for vår analyse av studentsamskipnadene. Beregning av markedsverdi er først og fremst aktuelt for børsnoterte selskaper og goodwill er noe som oppstår ved oppkjøp av andre foretak. Som særlovselskap som vi kommer tilbake til i kapittel 2.4, vil ikke studentsamskipnadene kunne være børsnotert eller kunne kjøpe opp andre selskaper og opparbeide seg goodwill.

Vi vil se nærmere på finansielle eiendeler i forhold til gjeld i tillegg til soliditet og rentedekningsgrad. Soliditeten, som er egenkapital i forhold til totalkapitalen vil vise hvor mye som er egenkapital og om de er godt rystet for et eventuelt fremtidig tap, allikevel er det noen svakheter med denne modellen som finansielle eiendeler i forhold til gjeld kan dekke. Når en ser på finansielle eiendeler så vil dette være eiendeler en kan kvitte seg med og likevel kunne fortsette driften, dette i forhold til gjeld viser da ett forholdstall som viser hvor godt rystet en er til å bli kvitt gjeld og allikevel kunne fortsette drift. Når vi ser på både soliditet, rentedekningsgrad og finansielle eiendeler i forhold til gjeld tror vi derfor at vi vil ha

et godt grunnlag for å kunne se på solvensen til studentsamskipnadene. Vi vil videre gå nærmere inn på hvert av de tre nøkkeltallene.

Soliditet

Soliditet er et nøkkeltall som viser hvor stor andel av et selskaps eiendeler som er finansiert av egenkapital og viser dermed hvor godt en virksomhet tåler tap (Visma, u.å.). Dette nøkkeltallet brukes til å vurdere evnen selskapet har til å betale på lang sikt. Til større andel egenkapital som finansierer selskapet, til bedre er selskapets soliditet. Formelen for soliditet kan presenteres følgende:

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Egenkapital}}{\text{Totalkapital}}$$

BDO Noraudit valgte også å sammenligne egenkapitalen til studentsamskipnadene opp mot inntektene deres. Dette kommer vi også til å se nærmere på i denne analysen. Forholdstallet kan benyttes for å se på hvor sensitiv egenkapitalen er i sammenligning med endringer i inntektsgrunnlaget deres. Hvor høyere forholdstallet er, desto mer robust er studentsamskipnaden i forhold til en eventuell nedgang i inntekt. I rapporten hadde de ikke definert hva som inngikk i inntektene. Vi tok derfor utgangspunkt i at årlig inntekt var både driftsinntektene og finansinntektene.

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Egenkapital}}{\text{Årlig inntekt}}$$

Rentedekningsgrad

Rentedekningsgrad regnes ut for å vise noe om bedriftens evne til å påta seg renteforpliktelser. Det er et resultatbasert nøkkeltall og utregnes i forbindelse med lånevilkår. For å regne rentedekningsgraden tar en for seg selskapets ordinære resultat etter skatt og selskapets finanskostnader. Rentedekningsgraden bør være over 2 dersom en skal øke renteforpliktelsene (Finansleksikon, u.å.). Rentedekningsgraden blir utregnet etter denne formelen:

$$\text{Rentedeckningsgrad} = \frac{\text{Ordinært resultat} + \text{finanskostnader}}{\text{finanskostnader}}$$

Finansielle eiendeler i forhold til gjeld

Finansielle eiendeler i forhold til gjeld er et nøkkeltall som sier noe om selskapets evne til å betale gjeld uten at det skal gå utover driften til selskapet (Kinserdal, 2018, s. 25). For å utregne dette nøkkeltallet må en dividere de totale finansielle eiendelene på den totale gjelden til bedriften.

$$\text{Finansielle eiendeler i forhold til gjeld} = \frac{\text{Finansielle eiendeler}}{\text{Sum gjeld}}$$

Et årsregnskap ført etter god regnskapsskikk (GRS) har ikke en egen post som omhandler finansielle eiendeler. For å finne dette tallet må vi derfor legge sammen posten “finansielle anleggsmidler” med to poster under omløpsmidler kalt “investeringer” og “bankinnskudd”.

2.3 Studentsamskipnader

Som student, skal mange stå på egne ben og forsørge seg selv, for første gang. Det er ingen hemmelighet at det fort kan bli trangt økonomisk og være vanskelig å få endene til å møtes, for studenter. Her kommer studentsamskipnadene inn som et godt tiltak. En studentsamskipnad har nemlig i oppgave å sørge for å ta vare på studentenes velferd gjennom studieløpet. Eksempler på velferdstilbud en studentsamskipnad kan ha er helsetjenester som psykolog eller tannlege, treningsstudio, barnehage, spisested, bolig, karriereveiledning og kurs.

Ved inngangen av hvert semester betaler studentene en semesteravgift. Denne avgiften går til finansiering av velferdstilbudene til den studentsamskipnaden som er tilknyttet lærestedet man tilhører. Etter universitets- og høyskoleloven skal alle universiteter og høyskoler som omfattes av denne være tilknyttet en studentsamskipnad.

(Studentsamskipnadsrådet, 2020). Det finnes også en egen lov for studentsamskipnader som er kalt for studentsamskipnadsloven. Denne loven og hva den har å si, skal vi komme tilbake til senere. Det er ikke bare semesteravgift studentsamskipnadene mottar for å kunne utøve sine tjenester til studentene. De får også offentlig støtte med tilskudd fra staten og de får fri stasjon. Fri stasjon betyr at utdanningsinstitusjonene skal stille gratis lokaler til rådighet for samskipnadene slik at de kan tilby sine tjenester, for eksempel kantinedrift. (Regjeringen, 2021).

Når det gjelder hvilken organisasjonsform studentsamskipnadene har vil nok de fleste tenke at det er en offentlig finansiert bedrift da samskipnadene mottar offentlige tilskudd, men dette er ikke tilfelle. Ei heller er det en privat ideell eller kommersiell bedrift.

Studentsamskipnadenes organisasjonsform er særlovsselskap. (Samskipnadsrådet, u.å.). Dette betyr at det er et statseid selskap med en egen lov knyttet til det. Et annet eksempel på et særlovsselskap er Vinmonopolet AS. (Knudsen, 2021). Hvilken samskipnad som tilhører det enkelte lærested, ser man forandre seg da flere og flere samskipnader velger å fusjonere seg. I dag er det 14 studentsamskipnader rundt om i Norge, som vi alle har med i vår oppgave. Til sammenligning var det 25 samskipnader i 2008. De 14 studentsamskipnadene vi har i Norge i dag er:

- Nord studentsamskipnad (Studentinord)
- Studentsamskipnaden i Agder (SiA)
- Norges arktiske studentsamskipnad
- Studentsamskipnaden i Indre Finnmark (SSO)
- Studentsamskipnaden i Innlandet (SINN)
- Studentsamskipnaden i Molde (SiMolde)
- Studentsamskipnaden i Oslo (SiO)
- Studentsamskipnaden i Stavanger (SiS)
- Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge (SSN)
- Studentsamskipnaden i Volda (SiVolda)
- Studentsamskipnaden i Østfold (SiØ)
- Studentsamskipnaden i Ås (SiÅs)
- Studentsamskipnaden på Vestlandet (Sammen)
- Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim (Sit)

(Studentsamskipnaden SiO, u.å.)

Fusjon

Antallet studentsamskipnader har blitt redusert i løpet av det siste tiåret. Dette har som nevnt med fusjon å gjøre. Eksempler på studentsamskipnader som har fusjonert er studentsamskipnaden i Bergen (SiB), studentsamskipnaden Stord/Haugesund (SSH) og studentsamskipnaden i Sogn og Fjordane. De fusjonerte til studentsamskipnaden på Vestlandet i 2017. (Sammen, u.å.). Det kan være flere grunner til fusjon. Norges arktiske studentsamskipnad ble for eksempel fusjonert som en naturlig konsekvens av at Norges arktiske universitet og høyskolene i Harstad og Narvik ble fusjonert (Uit, u.å.). Selv om dette er en naturlig grunn til fusjon må det likevel først vedtas av kunnskapsdepartementet før det kan iverksettes, jf. studentsamskipnadsloven §2 tredje ledd.

Fusjonering kan føre til fordeler for noen av studentsamskipnadene. Økonomisk sett er kanskje stordriftsfordeler en av de største fordelene for samskipnadene ved fusjon. Stordriftsfordeler betyr at samskipnadenes langsiktige gjennomsnittskostnader kan bli lavere

på grunn av større produksjon og betyr med andre ord lavere faste kostnader knyttet til produksjonen (Idsø, 2021). Ved fusjon kan det også være at noe av usikkerheten ved varierende nøkkeltall fra år til år forsvinner hos samskipnader som tidligere var mindre og mer ustabile. Til gjengjeld kan muligens samskipnaden som står sterkest bli noe svekket økonomisk sett av en fusjon, både på grunn av de svake nøkkeltallene som den andre samskipnaden har og kostnader direkte knyttet til selve fusjonen.

2.4 Ideell organisasjon og særlovselskap

Føring av regnskap til studentsamskipnader skal i all hovedsak gjøres på lik måte som andre regnskapspliktige selskap, likevel er det noen punkter i regnskapet som må endres på. Dette har med at studentsamskipnader både er ideelle organisasjoner og særlovselskap som betyr at de har en egen studentsamskipnadslov (Samskipnadsrådet, 2018).

Ideelle organisasjoner er organisasjoner som ikke har erverv til formål og defineres i et høringsnotat fra regjeringen som «organisasjoner som arbeider utelukkende for et sosialt formål for felleskapets beste og som reinvesterer eventuelt overskudd tilbake til organisasjonens formål» (Nærings- og fiskeridepartementet, 2018). Ideelle organisasjoner har altså ikke profitt som formål, men et formål som gagnar samfunnet. Grunnlaget for virksomhetene er preget av idealisme hvor en driver organisasjonen uten økonomisk motiv, men ønsker å behjelpe deler av samfunnet eller grupper av samfunnet (Nærings- og fiskeridepartementet, 2018).

Fordi ideelle organisasjoner har formål for felleskapets beste og ikke profitt som formål er det en del lover og regler som er annerledes for slike organisasjoner. Dette betyr også at det må være et ubetinget krav til ideelle organisasjoner om å ikke ha økonomisk vinning som formål jfr. NRS(F) §2-3. Etter skatteloven §2-32 første ledd er selskap uten erverv til formål fritatt for formues- og inntektsskatt. Det vil si at inntekter fra for eksempel sponsor og reklame i forbindelse med ideelle formål ikke skal skattlegges og bygg som eies i forbindelse med organisasjonens formål ikke trenger å skattes på. Det er likevel ikke alt av inntekter som er skattefrie for disse bedriftene. I skatteloven står det i §2-32 annet ledd at dersom organisasjonen driver utleie av eiendom skal denne inntekten skattlegges, men her finnes det unntak. Når leieinntektene er i tråd med den ideelle organisasjonens formål skal ikke leieinntektene skattlegges likevel. Studentsamskipnader som leier ut sine boliger rimelig til studenter gjør det i tråd med organisasjonens formål om en rimelig livsstil for studenter. Da slipper studentsamskipnadene å skatte på disse inntektene. (Skatteetaten, u.å.). Andre inntekter som ikke oppfyller organisasjonens formål, men heller finansierer den er også skattepliktig. Slike inntekter kan være salg av varer i kantine eller inntekt fra tilbakevendende jobber. Det gis også fradragsrett til den delen av organisasjonen som er knyttet til de skattepliktige inntektene. Utbytte er heller ikke mulig ettersom organisasjonen

ikke vil bli sett på som ideell dersom dette blir gjort (Nærings- og fiskeridepartementet, 2018).

Ser en på regnskapsloven skal ideelle organisasjoner følge de vanlige lovene for regnskapsføring for blant annet små, mellomstore og store bedrifter. Men for noen av organisasjonene vil det også være en særlovgivning, dette kan for eksempel angå friskoler. Noen foreninger som egentlig ikke er regnskapspliktig, kan risikere å havne under lotteriloven og likevel bli regnskapspliktig jfr. NRS(F) 2.2.

Som ved regnskap for bedrifter med økonomisk vinning som mål er det like viktig for ideelle organisasjoner å holde en god regnskapskikk. Fordi organisasjonens formål ikke har med profitt å gjøre skal ikke hovedfokuset ligge på inntjening og egenkapital, selv om overskudd er viktig for fortsatt drift, men å få frem informasjonen som forteller om organisasjonen har nådd sine mål. Her skal altså regnskapet fortelle hvor effektivt midler blir benyttet, hvordan de blir benyttet og om i hvor stor grad organisasjonen lyktes med å oppfylle formålet sitt jfr. NRS(F) 3.2.

Studentsamskipnadsloven fokuserer ikke mye på regnskap og lignende, men ifølge Studentsamskipnadsloven §7 står det at studentsamskipnader har regnskapsplikt etter regnskapsloven. Videre står det også at årsberetningens innhold kan begrenses til opplysninger som er nevnt i regnskapsloven §3-3 andre ledd og femte til syvende ledd. Denne loven som omhandler hvordan små foretak skal føre årsberetningen sin, har blitt opphevet som følge av at det ikke lenger kreves årsberetning for små foretak.

Det er også en forskrift til studentsamskipnadsloven. Denne går også bare litt innom regnskapet. Her står det i Forskrift om studentsamskipnader §9 at studentsamskipnadene skal kunne dokumentere gjennom regnskapet at all offentlig støtte bare kommer studentene til gode. I §9 ledd to står det at studentsamskipnader som omsetter varer og tjenester til andre enn studenter skal presentere en resultatoppstilling for studentvelferdsaktiviteter og en eller flere resultatoppstillinger for de øvrige aktivitetene.

2.5 Tidligere undersøkelser

Rådgivningsenheten i BDO Noraudit gjennomførte i 2009 en gjennomgang av studentsamskipnadene i Norge. Denne undersøkelsen ble gjort på oppdrag fra kunnskapsdepartementet for å kartlegge aktiviteter, økonomistyring og den økonomiske stillingen til alle studentsamskipnadene i Norge. Studentsamskipnadene i Norge er underlagt tilsyn av kunnskapsdepartementet og bakgrunnen for denne undersøkelsen er å sikre at aktivitetene som gjennomføres i samskipnadene gjenspeiler deres formål.

Det var lagt frem klare retningslinjer på hva som skulle undersøkes og de tre viktigste punktene gjennomgangen skulle dekke var:

- En gjennomgang av studentskipnadenes aktiviteter og økonomi, herunder oversikt over hvilke tjenester og aktiviteter de tilbyr og til hvem.
- En analyse av aktivitetene kategorisert i studentvelferdstjenester og kommersiell virksomhet og i hvilken grad kommersiell virksomhet og aktiviteter truer samskipnadens oppfyllelse av dens formål og økonomisk soliditet.
- En vurdering av forutsetninger for fortsatt drift i både et kort og langt perspektiv.

(BDO Noraudit, 2009, s.3)

Gjennomgangen av studentsamskipnadene ble gjennomført ved hjelp av interne dokumenter BDO Noraudit fikk tilgang til fra samskipnadene, intervjuer med ledelse og gjennomgang av årsrapporter. Da denne gjennomgangen ble utført i 2009 var det totalt 25 studentsamskipnader, der samtlige var med i gjennomgangen.

Resultatene etter gjennomgangen viser noen forhold som er utfordrende og som bør utbedres:

- Studentsamskipnadenes organisasjons- og styringsordning
- Studentsamskipnadenes mulighet for låneopptak
- Hvilke oppgaver studentsamskipnadene kan og bør påta seg
- Kunnskapsdepartementets styring og tilsyn med studentsamskipnadene

(Regjeringen, 2009)

Anbefalingene BDO Noraudit kom med etter gjennomgangen kan oppsummeres i følgende tre hovedpunkter:

- Samskipnadenes tjenestespekter bør gjennomgås og vurderes redusert.
- Styringsmodellen, herunder også tilsynsmodellen, bør evalueres og styrkes.
- Samskipnadenes økonomiske styring har vært for svak i enkelte samskipnader og deres økonomiske stilling er i en slik posisjon at den fremtidige driften kan være truet.

(BDO Noraudit, 2009, s.6)

Det første anbefalingen BDO Noraudit legger frem viser gjennomgangen av tjenestene studentsamskipnadene tilbyr. Den neste anbefalingen til BDO Noraudit er hvorvidt styrings- og tilsynsmodellen bør evalueres, her legges det til grunn at studentenes representasjon og studentparlamentets påvirkningskraft. Det siste hovedpunktet som blir tatt opp i rapporten er i forhold til den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene. Her blir det poengtert at flere av studentsamskipnadene har for svak økonomistyring og at økonomistyringen er svært variabel mellom de ulike studentsamskipnadene. Noen av studentsamskipnadene satset på risikofylte aktiviteter og gikk med betydelige tap. Det nevnes også i rapporten at regnskapspraksisen bør avklares på flere områder og at segmentregnskapene til samskipnadene burde forbedres. Det kommer også frem at hele 8 av 25 studentsamskipnader har låneforhold som ikke er i tråd med forskriften om tilskudd til studentboliger. Vurderingen BDO Noraudit gjorde viste at studentsamskipnadene både da og fremover var avhenge av offentlige inntekter. (BDO Noraudit, 2009, s.6).

Videre for vår oppgave vil det hovedsakelig være den økonomiske stillingen som er i fokus. Vi vil bruke gjennomgangen av studentsamskipnadene som BDO Noraudit gjorde som ett sammenligningsgrunnlag når vi ser på hvordan bransjens økonomiske stilling er i dag, drøye 10 år senere.

2.6 Covid-19

Som en 2. dimensjon på oppgaven skal vi ta for oss hvordan Covid-19 har vært med på å påvirke nøkkeltallene og i hvilken retning. Da Covid-19 for fullt gjorde inntog i Norge, ble det satt i gang en rekke restriksjoner som resulterte i usikre tider. All sosial kontakt ble kraftig innskrenket og 1-meteren ble anskaffet. Alle som hadde mulighet, ble pålagt hjemmekontor så langt det lot seg gjøre. Norge stod ovenfor en stor omveltning folk ikke hadde sett maken til siden krigstiden, både i næringslivet og på privaten.

Samskipnadene fikk naturligvis også kjenne på dette. I den opprinnelige kunngjorte versjonen av Covid-19-forskriften §12 bkst. e og f fremkommer det at universiteter, høyskoler og andre utdanningsinstitusjoner under covid skal holdes stengt. Det resulterte i at det ble høye antall permitteringer, stengte dører rundt om i kaffebarene og kantine til samskipnadene. Noe som førte til store økonomiske utfordringer rundt driften. Selve kantinedriften eller matserveringen kunne etter samme forskrift §15, fortsatt holdes åpen, men når kundegruppen forsvinner og ved at de fleste kantine er plassert på stengte campuser ble dette utfordrende å få til. Andre tilbud slik som treningssenter og svømmehall måtte også stenges etter §13 bkst. a og §14 bkst. b. Det har vært internasjonale studenter som har blitt fratatt mulighetene for utveksling til Norge slik at det har oppstått problemer rundt bedekking av boligkapasiteten samskipnadene besitter, som for enkelte kan være et kritisk punkt i driften. (Arnesen, 2020).

De som betaler den største prisen for om det går økonomisk dårlig med samskipnadene, er studentene. De kan plutselig stå igjen uten noe form for tilbud. Regjeringen besluttet derfor Et eksempel på støtte i forbindelse med covid-19 er et vedtak fra regjeringen i februar 2022 hvor utdanningsinstitusjoner mottok 170 millioner for å følge opp studentene både faglig og sosialt, hvorav 60 millioner ble fordelt på de forskjellige studentsamskipnadene (Regjeringen, 2022). Ut ifra informasjonen vi har fått fra studentsamskipnadene har det vært lignede støtteordninger også i 2020 samt 2021.

3.0 Metode

I kapittel to har vi sett på den generelle teorien som vi mener er relevant for analysen som brukes til å svare på problemstillingen vår. I dette kapittelet skal vi se på metodene vi har valgt og hvordan vi har hentet inn data. Først skal vi se på avgrensninger vi har gjort for å kunne svare best mulig på problemstillingen. Deretter ser vi på metodene vi har valgt innenfor kvantitativ metode og kvalitativ metode.

3.1 Avgrensninger

Sammenligning med BDO Noraudits rapport

I oppgaven vår sammenligner vi mye av det vi kommer frem til med rapporten fra BDO, med visse avgrensninger. Vi har valgt å ta utgangspunkt i kapittel 2 om økonomisk stilling fra rapporten da denne har høyest relevans for vår problemstilling. De andre kapitlene har vi valgt å se bort ifra.

Når vi måler og sammenligner tallene våre opp mot BDO-rapporten har vi valgt å bruke gjennomsnittstallet mellom 2017-2019 der hvor BDO-rapporten tar utgangspunkt i år 2008. Der rapporten tar utgangspunkt i 3 år, tar vi utgangspunkt i hvert år fra 2017 til 2019. Vi har skilt ut Covid-året 2020, da denne fraviker alminnelig drift. Når vi ser på tallene fra 2020 under ovid-19, tar vi utgangspunkt og setter det opp mot gjennomsnittstallet for 2017 til 2019. Vi kommer mer tilbake til bruk av gjennomsnitt i kapittel 3.2.1.

Fusjon

Siden flere har fusjonert i løpet av de siste 10 årene, som nevnt i kapittel 2.3, har det vært viktig for oss å sørge for å ha årsregnskap hvor det ikke har vært foretatt fusjoner. Vi har derfor valgt å bruke årsregnskapene fire år tilbake i tid, fra perioden 2017-2020 for å forsterke sammenlignbarheten, siden det i denne perioden ikke har vært fusjoner. Vi har også måtte ta et valg om vi bruker morselskapet eller konsernregnskapet til de forskjellige samskipnadene som har konsernutforming. På neste side finnes en oversikt over nettopp

dette.

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim er et konsern, men vi har valgt å bruke morselskapet da vi ser av regnskapet at det er her den ordinære driften ligger.

Studentsamskipnaden på Vestlandet har kun vært et konsern fra 2019-2020, vi har derfor valgt å bruke morselskapet da konsernregnskapet for alle årene ikke er tilgjengelig. Det er heller ikke tilgjengelig konsernregnskap for studentsamskipnaden i Ås, selv om de er et konsern. Vi bruker derfor regnskapet fra morselskapet til studentsamskipnaden i Ås.

Samskipnader	Konsern		Vi bruker
	Ja	Nei	
Nord Studentsamskipnad		X	
Norges arktiske studentsamskipnad	X		Konsern
Studentsamskipnaden i Agder		X	
Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim	X		Mor
Studentsamskipnaden i Indre Finnmark		X	
Studentsamskipnaden i Innlandet		X	
Studentsamskipnaden i Molde		X	
Studentsamskipnaden i Stavanger	X		Konsern
Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge	X		Konsern
Studentsamskipnaden i Volda	X		Konsern
Studentsamskipnaden i Østfold		X	
Studentsamskipnaden i Ås	X		Mor
Studentsamskipnaden på Vestlandet	X		Mor
Studentsamskipnaden i Oslo	X		Konsern

Tabell 3.1.1 Oversikt over studentsamskipnader

3.2 Forskningsmetode

3.2.1 Kvantitativ metode

«Kvantitativ metode er forskningsmetoder som brukes ved innsamling og analyse av kvantitativ data» (Grønmo, 2021). Kvantitativ data er når informasjonen blir gjort om til tallmateriale. Når kvantitativ metode skal analyseres er det ikke bare statistiske teknikker som er viktig. Det er også viktig å være løsningsorientert og mest av alt kunne tolke resultatene. «Kvaliteten til kvantitative data uttrykkes i form av reliabilitet og validitet» (Grønmo, 2021). Reliabiliteten går utpå hvor nøyaktig datainnsamlingen er blitt gjort og hvor pålitelig data vi har. Derimot viser validiteten i hvilken grad vi har data som er relevante eller gyldige for de problemstillingene som skal defineres.

Det finnes forskjellige måter å samle inn data. Det kan samles inn data ved en strukturert utspørring eller observasjon. Det kan også brukes en kvantitativ innholdsanalyse. Det finnes også andre kilder som forskjellige databaser, registre og offentlig statistikk. Det finnes både fordeler og ulemper ved å bruke kvantitativ metode. Det som er en fordel ved denne metoden, er at det er lettere å hente inn systematisk informasjon fra store grupper. I den problemstillingen som vi har valgt, så er det mye informasjon som må hentes inn for å løse regnskapsanalysen. Derimot det som kan være ulempen med denne metoden er at det kan bli vanskelig å finne hele grunnen for svarene vi får.

Kvantitativ metode kan blant annet brukes til å teste teorier og hypoteser. Metoden kan også brukes til å teste årsakssammenhenger og til å utvikle representativ oversikt over generelle forhold. Den måten vi har valgt å samle inn data for undersøkelse er å bruke datainnsamling.

Metode vi bruker

I vår regnskapsanalyse bruker vi en tverrsnittsundersøkelse, dette er en metode som bruker data fra et bestemt tidspunkt eller tidsperiode som danner et øyeblikksbilde (Johannessen, et al., 2020, s.259). For vår analyse bruker vi tidsperioden 2017-2020 samt 2006-2008 for å se på den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene. Når vi samler inn regnskapsdata så bruker vi først og fremst Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse sine sider. De

driver en database for statistikk om høyere utdanning (DBH), der de henter informasjon over hele den tertiære utdanningen i Norge. Her har DBH blant annet excel filer for årsrapportene til studentsamskipnadene. Dermed laster vi ned årsrapportene fra 2017 til 2020 i excel, slik at vi kan bruke de regnskapstallene i regnskapsanalysen vi skal ha. Videre bruker vi også årsregnskapene som er hentet fra brønnøysundregistret, årsregnskapene bruker vi for informasjon som ikke var i excel-dokumentene til DBH. Videre samler vi alle disse årsrapportene i en stor fil, der vi regner ut alle de nøkkeltallene som vi skal bruke i regnskapsanalysen. Slik blir det lettere for oss når vi skal sammenligne tall fra rapporten til BDO Noraudit om studentsamskipnader og ved beregning av de alternative nøkkeltallene som vi også bruker.

Ved å bruke excel-filene hentet fra DBH finner vi mye av de dataene som trengs, det er likevel noen data som ikke er tilgjengelig i disse filene. Oversikt over antall studenter for hver studentsamskipnad er ikke tilgjengelig fra DBH. Noen av studentsamskipnadene har oppgitt i årsberetning hvor mange studenter som er tilknyttet samskipnaden deres, her er det litt ulikt beregningsgrunnlag. Noen samskipnader oppgir totalen gjennom ett år, andre snittet i året, noen har et godt avrundet tall og noen har ikke oppgitt antall studenter. I vår analyse vil antall studenter blant annet være viktig i forhold til inntekter og resultater, vi har derfor vurdert dette som et viktig tall å finne. For å kunne vite at antall studenter er beregnet likt for alle studentsamskipnadene velger vi her å utføre en litt mer omfattende operasjon. Vi har først funnet hvilke utdanningsinstitusjoner som er tilknyttet hver studentsamskipnad, vi har så brukt DBH og DBH fagskolestatistikk for å finne hvor mange registrerte studenter det var fordelt på campus for årene 2017-2020. Ved å legge sammen antall studenter for hver institusjon som tilhører de ulike studentsamskipnadene har vi funnet hvor mange studenter som hører til hver studentsamskipnad.

Når det kommer til fremstillingen av nøkkeltallene og bruk av disse i analysen har vi valgt å hovedsakelig se på årene 2017, 2018 og 2019 under ett som gjennomsnitt 2017-2019. Grunnlaget for å gjøre dette er å luke ut ytterpunktene som ikke vil være representative i det store bilde. At en samskipnad for eksempel har et unormalt bra eller dårlig år, vil ikke representere den økonomiske stillingen i en gitt periode over flere år. Likevel kan det å se på disse tre årene som et gjennomsnitt også være en svakhet dersom en skulle sett mer i dybden på den økonomiske stillingen. For noen av nøkkeltallene er det og vesentlig å se på

utviklingen over flere år for å kunne danne seg et trendbilde, i disse tilfellene vil vi dele nøkkeltallet opp over flere år. For å regne ut gjennomsnitt 2017-2019 finner vi først nøkkeltallet for hvert av årene og så tar vi gjennomsnittet av dem.

I den delen av oppgaven der det er relevant å sammenligne med resultatene BDO Noraudit presenterer har vi valgt å sammenligne gjennomsnittet for 2017 til 2019 der de kun presenterer 2008. Der BDO Noraudits rapport presenterer 2006, 2007 og 2008 presenterer vi 2017, 2018 og 2019 hver for seg. For analysen knyttet til underproblemstillingen vår hvor vi skal se på påvirkningen av covid-19 vil vi som hovedregel sammenligne 2020 som er *unntaksåret* med gjennomsnitt 2017-2019 som vil danne et bilde av *normalåret*.

3.2.2 Kvalitativ metode

Kvalitativ metode er innsamling og analysering av data i form av tekst, lyd, eller bilde - sagt på en svært forenklet måte (Johannessen et al., 2020, s. 51). Kvalitativ metode brukes når en studie krever at en går mer i dybden på en problemstilling enn bare hva tall kan forklare. Ofte kreves dette når problemstillinger dreier seg om «hvorfor» og «hvordan».

Dersom en ønsker å forske ved bruk av kvalitativ metode er det flere måter å gjøre dette på, men metoden som brukes avhenger ofte av hvilken problemstilling en har (Johannessen et al., 2020, s. 51). Noen av de vanligste metodene for innsamling og analyse av informasjon kan være observasjon, kvalitative intervjuer og gruppesamtaler. Observasjon vil si at en samler inn og analyserer informasjon ved å være til stede enten direkte eller indirekte og observere den bestemte situasjonen (Johannessen et al., 2020, s. 79). Kvalitative intervjuer er en samtale med en struktur og et formål. Dette er den dominerende formen for datainnsamling for kvalitativ forskning (Johannessen et al., 2020, s. 105). Gruppesamtaler er en versjon av kvalitative intervjuer der en moderator styrer en samtale om et bestemt tema i en gruppe bestående av seks til tolv deltakere (Johannessen et al., 2020, s. 129).

Når en samler inn data ved bruk av kvalitativ metode er det viktig at informasjonen kan vurderes som god. Johannessen, Christoffersen og Tufte (2020) mener at det noen ganger kan være viktig at informasjonen har en reliabilitet og validitet, mens den noen ganger skal vurderes etter en særegen logikk.

Metode vi bruker

I vår bacheloroppgave har vi valgt å samle inn de kvalitative dataene ved bruk av kvalitative intervjuer. Vi velger å ha et strukturert intervju som vil si at spørsmålene var tilrettelagt på forhånd, men uten svaralternativer slik at deltakerne sto fritt til å svare slik de selv ønsket (Johannessen et al., 2020, s. 109). Vi har også en standardisering slik at alle deltakerne får de samme spørsmålene.

Det kvalitative intervjuet består av tre hovedspørsmål der to av spørsmålene har delspørsmål og blir utført via E-post.

Spørsmålene er:

- På hvilket område har dere hatt størst utfordringer med tanke på økonomisk drift under covid-19?
 - Hvilke tiltak har dere eventuelt gjort i forhold til disse utfordringene?
- Påvirker antall studenter hvor mye dere får i støtte fra staten? Er det eventuelt andre faktorer som spiller inn på hvor mye dere får?
 - Har dere fått mer støtte fra staten i tilknytning til covid-19?
- En trend vi har sett er at bankinnskuddene er veldig høye. Kommer dette av at dere sparer opp penger for så og investerer fremfor å ta opp lån og betale ned? Dersom dette er tilfelle hva er grunnen til dette? Finnes det eventuelt en annen grunn til de høye bankinnskuddene?

Vi informerer også respondentene om at svarene vil fremstå som anonyme i vår rapport.

Spørsmålene som ble stilt er ment for å supplere funn som allerede har blitt gjort ved kvantitativ forskning og gir oss svar på spørsmål som oppstod etter analysen av tallene.

4.0 Analyse

I kapittel tre har vi sett på avgrensninger og hvilke metoder vi har valgt. I dette kapittelet skal vi se på selve analysen. Først ser vi på nøkkeltallene innenfor likviditet, deretter ser vi på lønnsomhet, til slutt avslutter vi med å se på solvens. For å analysere nøkkeltallene bruker vi analysemodellen som nevnt i delkapittel 2.1.1 for å analysere hvordan den økonomiske stillingen er sammenlignet med 2008 og om covid-19 har hatt noen påvirkning.

4.1 Likviditet

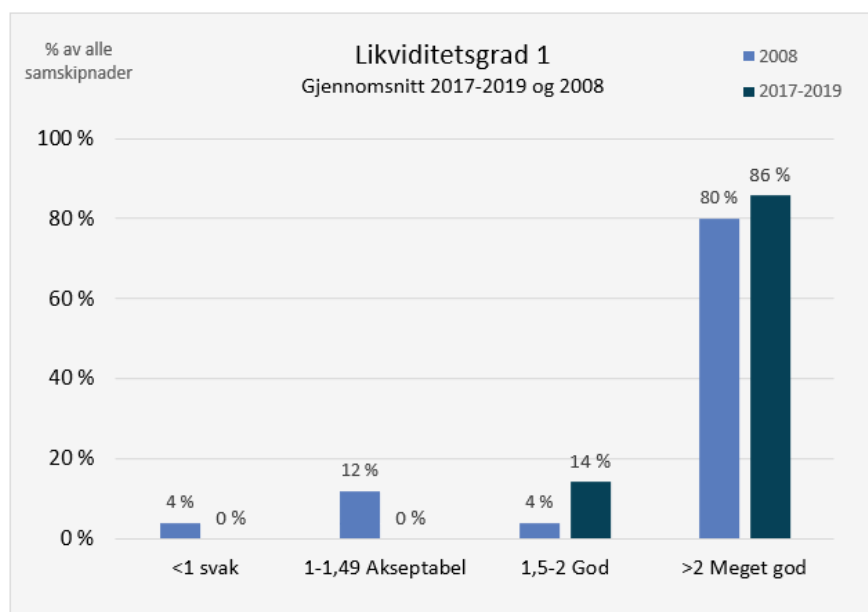
4.1.1 Likviditetsgrad 1

Som nevnt i kapittel 2.2.1 er likviditetsgrad 1 et mål på hvor lett en bedrift kan kvitte seg med kortsiktig gjeld ved hjelp av omløpsmidler. For sammenlignbarhetens skyld bruker vi samme skala på likviditetsgrad 1 som rapporten til BDO Noraudit gjør. Se tabell 4.1.1.1 under.

Likviditetsgrad 1	
< 1	Svak
1 - 1,49	Akseptabel
1,5 - 2	God
> 2	Meget god

Tabell 4.1.1.1 Kategorisering av likviditetsgrad 1

Som tidligere nevnt i kapittel 2.2.3 er likviditetsgrad 1 omløpsmidler dividert på kortsiktig gjeld og er et mål på hvor bra evne et selskap har til å betjene sin kortsiktige gjeld. I figur 4.1.1.1 ser en på søylen for 2008 at det er 80% av studentsamskipnadene som har en meget god likviditetsgrad, 4% har god likviditet, 12% har akseptabel og 4% har en svak likviditet.

Figur 4.1.1.1 Likviditetsgrad 1, 2008 og gjennomsnitt 2017-2019 (BDO Noraudit, 2009, s. 20)

I figur 4.1.1.1 ser man at gjennomsnittlig for årene 2017-2019 har studentsamskipnadene en likviditetsgrad på over 1,5. Av datamaterialet ser en også at det hyppig forekommer ganske høye tall på likviditetsgrad 1. Det er ikke uvanlig å se at flere studentsamskipnader har likviditetsgrad 1 på over 5. Tall på 10 er også blitt observert.

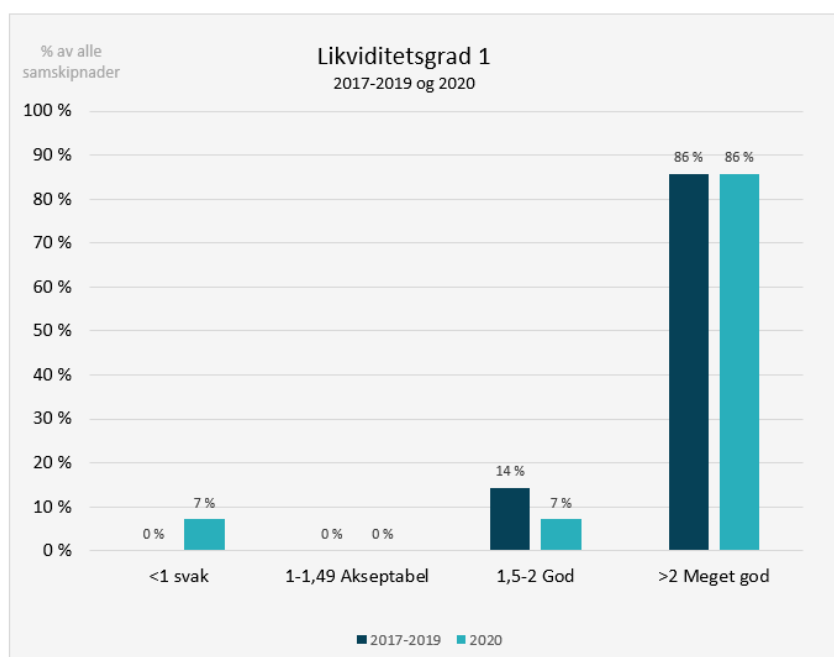
For 2017-2019 viser figuren at det er flest studentsamskipnader som har en meget god likviditetsgrad og at resten har god likviditet. Sammenligner man 2017-2019 med 2008 vil en se at 100% har en likviditetsgrad som er 1,5 eller bedre, mens 2008 har 84%. Dette viser at det har vært en positiv endring fra 2008 sammenlignet med gjennomsnittet for årene 2017 til 2019. Av våre svar fra studentsamskipnadene har vi fått opplyst at samskipnadene ønsker å ta opp mindre kortsiktig gjeld, dette kan være en av grunnene til at det har vært en positiv endring fra 2008. Økte omløpsmidler kan også være en grunn. Dette kan komme av for eksempel støtte som utbetales til investeringer eller rehabilitering av boligmassen som gjøres frem i tid.

En svakhet ved likviditetsgrad 1 er at det kun gir et bilde av den økonomiske stillingen på et gitt tidspunkt, 31.12. Både omløpsmidler og kortsiktig gjeld kan variere mye i løpet av et år og derfor kan likviditetsgrad gi et feil bilde av den egentlige situasjonen. Som nevnt i kapittel 2.2.3 om likviditet, vil det være mer hensiktsmessig å se utviklingen av likviditet over en kort periode, innen ett år. En annen svakhet ved likviditetsgrad 1 er at den tar høyde for at man

selger unna varelageret sitt for å kunne betale ned gjelden sin. Siden likviditet er et mål på evnen en bedrift har til å betale ned sin kortsiktige gjeld kan det være ugunstig å kvitte seg med varelageret, da det kan resultere at man ikke kan fortsette videre drift som igjen fører til at man ikke kan innfri økonomiske forpliktelser. Det er vanskelig å drive butikk om man kvitter seg med alle varene uten mulighet for å kjøpe inn nye. Dette har likviditetsgrad 2 tatt høyde for hvor man trekker fra varelageret fra omløpsmidlene. På grunn av at studentsamskipnadene har lave verdier knyttet til varelager sammenlignet med resten av driften, har vi valgt å se bort ifra likviditetsgrad 2. Dette resultatet hadde da blitt tilnærmet likt det samme som ved likviditetsgrad 1.

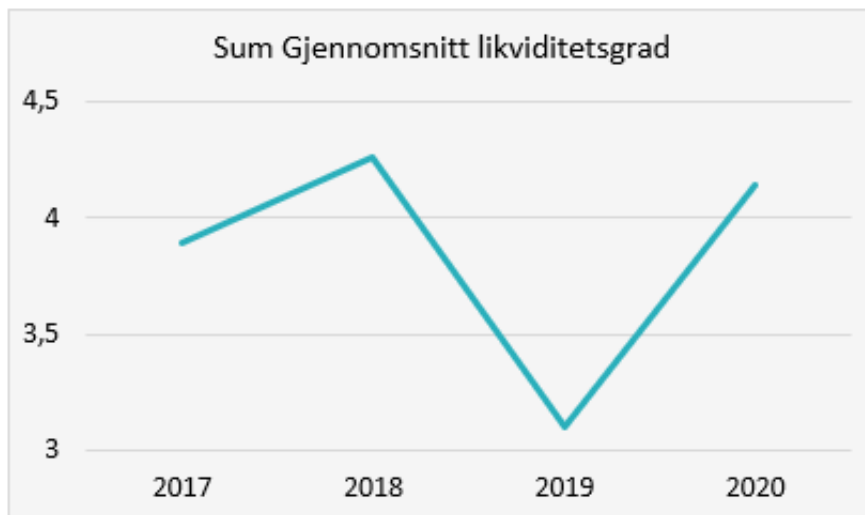
Covid-19 påvirkning på likviditetsgrad 1

I figur 4.1.1.2 under covid-19 i 2020 ser man at det er 7% av samskipnadene som har en likviditetsgrad under 1, dette tilsvarer en studentsamskipnad. Dette kan skyldes en nedgang i omløpsmidler, for eksempel en betydelig reduksjon i bankinnskudd og som fører til at den gjeldende samskipnaden ikke klarer å dekke gjelden sin. Eller det kan være fordi det er blitt gjort store investeringer på dette tidspunktet. Ved bruk av gjennomsnitt vil man sile ut ytterpunktene i fordelingen. I figur 4.1.1.2 kommer det ikke frem at det fortsatt er enkelte samskipnader i perioden fra 2017-2019 som har en likviditetsgrad lavere enn 1.

Figur 4.1.1.2 Likviditetsgrad 1, 2017-2019 og 2020

Som illustrert i figur 4.1.1.3 ser man at om man summerer likviditetsgradene for hvert år og deler på antall samskipnader, vil en se en dipp i 2019 før den stiger igjen i 2020. En kan derfor tolke det som om covid-19 ikke har hatt noe særlig effekt på likviditetsgrad 1 og at denne svinger litt fra år til år.

Figur 4.1.1.3 Sum gjennomsnitt Likviditetsgrad 1

Av våre respondenter har vi fått opplysninger om at likviditeten til studentsamskipnadene kan sees på som sesongbasert. Likviditeten er høyest om høst/vinter når omsetningen er størst og så synker den mot våren/sommeren. Dette kan skyldes at det er størst studentaktivitet på campus og ved de ulike tilbudene samskipnadene tilbyr, i tiden etter det har blitt tatt inn nye studenter ved starten av hvert høstsemester. Det kan også skyldes at samskipnadene har større vedlikeholdsutgifter for bolig i sommermånedene da mange boliger står tomme på dette tidspunktet. Dette er noe som kan være viktig å ha i bakhodet når vi analyserer likviditeten.

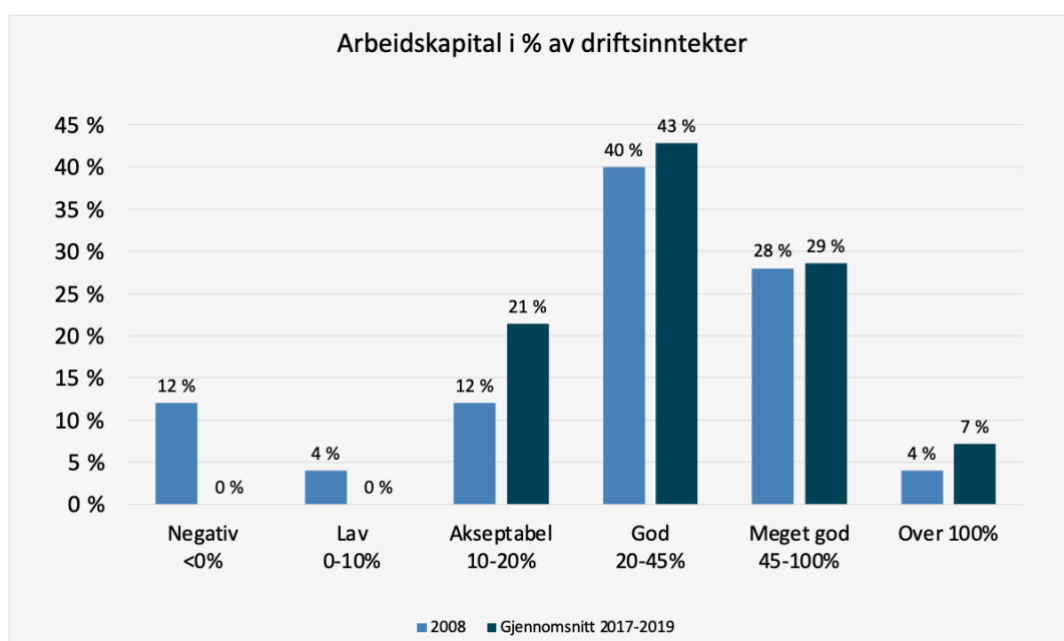
4.1.2 Arbeidskapital

Som nevnt i kapittel 2.2.2 viser arbeidskapital hvor mye av omløpsmidlene som er igjen etter den kortsiktige gjelden er betalt. Tabell 4.1.2.1 viser hva som inngår i lav, akseptabel, god og meget god arbeidskapital i prosent av driftsinntekter. Vi bruker her samme fordeling som BDO Noraudit brukte i sin rapport fra 2009:

Arbeidskapital i % av driftsinntekter	
Negativ	<0%
Lav	1-10%
Akseptabel	10-20%
God	20-45%
Meget god	45-100%
Over 100%	>100%

Tabell 4.1.2.1 kategorisering av Arbeidskapital i % av driftsinntekter

For å bruke arbeidskapitalen i prosent av driftsinntektene til å si noe om likviditeten til studentsamskipnadene ser vi på fordelingen av antall studentsamskipnader som havner i de ulike kategoriene samt den gjennomsnittlige arbeidskapitalen i prosent av driftsinntekter og utviklingen av denne over flere år.

Figur 4.1.2.1 Arbeidskapital i % av driftsinntekter gjennomsnitt 2017-2019 og 2008 (BDO Noraudit, 2009, s. 22)

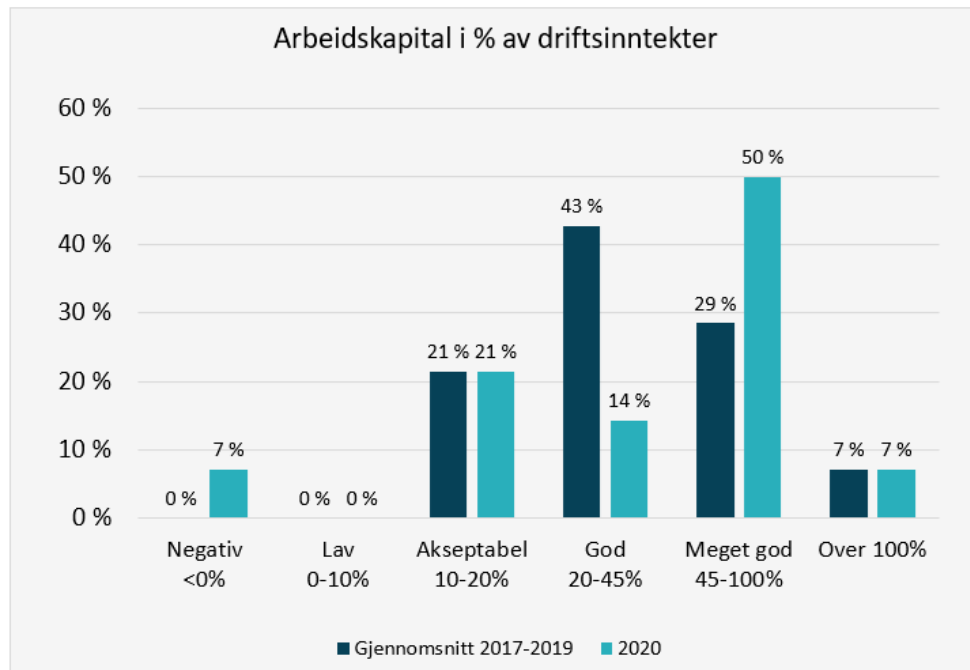
Figur 4.1.2.1 viser fordelingen av antall studentsamskipnader i de ulike kategoriene for arbeidskapital i prosent av inntekter. For gjennomsnittet 2017-2019 ser vi at det er flest

studentsamskipnader som havner i kategorien god og meget god. Det er 7% av studentsamskipnadene som er over 100% og 21% av studentsamskipnadene som gjennomsnittlig er i kategorien akseptabel. For 2008 ser vi at det også da var flest samskipnader som havnet i kategorien god og meget god. Det var her 4% av studentsamskipnadene som hadde over 100%, som vil si at arbeidskapitalen var høyere enn driftsinntektene. Samtidig ser vi at det i 2008 er 12% av samskipnadene som har negativ arbeidskapital i % av driftsinntekter, dette kommer av at den kortsiktige gjelden har vært høyere enn omløpsmidlene som igjen tyder på dårlig likviditet.

Vi ser at for 2017-2019 er det ingen studentsamskipnader som er i kategorien lav eller negativ. Vi kan derfor ved første øyekast si at arbeidskapitalen i prosent av driftsinntekter har bedret seg i løpet av de drøye 10 årene mellom 2008 og 2019. Det kan være flere grunner til at resultatene nå er bedre, en av grunnene kan være fusjonen som vi nevnte i teorien om studentsamskipnader i delkapittel 2.3. Det er nå kun 14 studentsamskipnader i forhold til 25 i 2008, fusjonen kan ha vært med på å få bort de studentsamskipnadene som var økonomisk svakest. En annen grunn til at arbeidskapitalen i prosent av driftsinntektene fremstår som svakere i 2008 kan komme av at det da kun ble sett på ett år og at noen av studentsamskipnadene kan ha opplevd et unormalt dårlig år. Det er derfor ikke gitt at de 12% av studentsamskipnadene som var negative i 2008 også var det i 2007 eller 2009.

Generelt kan vi si at studentsamskipnadene skårer sterkt på nøkkeltallet arbeidskapital i prosent av driftsinntekter. En faktor som likevel spiller inn for resultatene av dette nøkkeltallet vil være at tallene representerer den økonomiske stillingen ved årsslutt, noe som ikke nødvendigvis trenger å gjenspeile likviditeten ellers i året. Det ble nevnt i ett av svarene vi fikk fra studentsamskipnadene knyttet til spørsmålene sendt til dem at likviditeten deres som regel er best ved årsslutt.

Covid-19 påvirkning på arbeidskapitalen

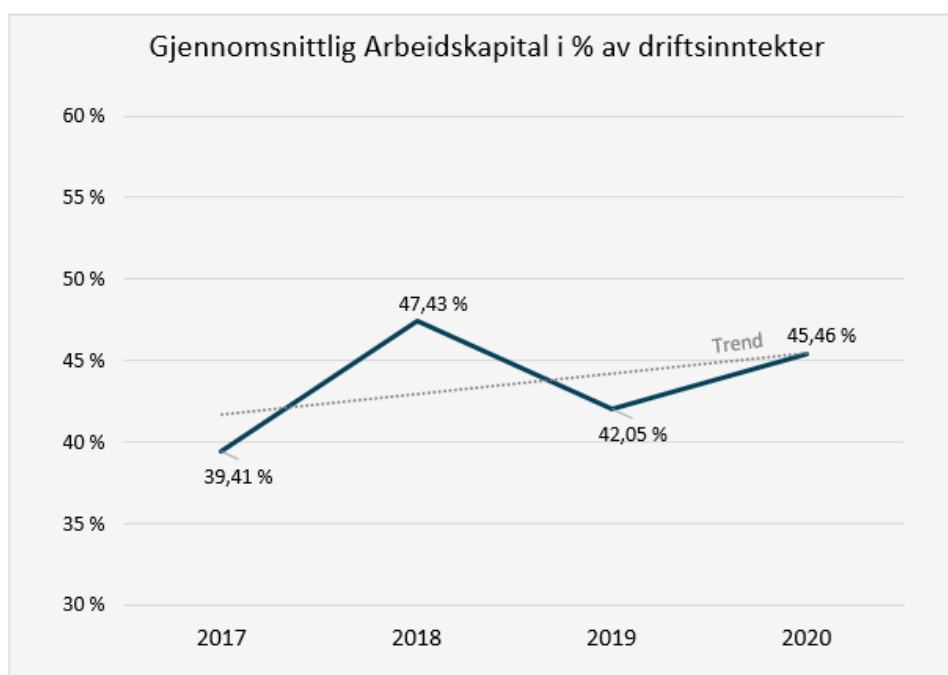
Figur 4.1.2.2 Arbeidskapital i % av driftsinntekter gjennomsnitt 2017-2019 og 2020

I figur 4.1.2.2 ser vi fordelingen av studentsamskipnadene gjennomsnittlig for 2017 til 2019 slik som i figur 4.1.2.1, men nå opp mot fordelingen for 2020. Vi ser her at det er færre som havner i kategorien god og flere i kategorien meget god i 2020. Det er fortsatt 7% som er over 100% og 21% av studentsamskipnadene som er akseptabel. I 2020 er det 7% av studentsamskipnad som har negativ arbeidskapital, dette tilsvarer en studentsamskipnad. De fleste studentsamskipnadene vi fikk svar fra kunne opplyse om at de hadde hatt størst utfordringer knyttet til kantinedrift, trening, bokhandler og andre generelle campustjenester under pandemien.

Den studentsamskipnaden som nå har fått en negativ arbeidskapital kan være som følge av covid-19 dersom de for eksempel har måttet bruke likviditet til å dekke løpende kostnader som følge av lavere inntekter, men det kan også være tilfeldig. Et eksempel for å score dårligere på arbeidskapitalen kan være dersom de har gjort en stor investering i 2020 som har gjort at bankinnskuddet har blitt lavere. Dersom en investering skal påvirke arbeidskapitalen i vesentlig grad krever dette at de bruker en stor andel egenkapital når de investerer, ett av svarene vi fikk fra studentsamskipnadene omhandlet nettopp dette at de ofte velger å spare opp før investeringer slik at investeringen er finansiert med en del egenkapital samt gunstig lån hos husbanken. Vi fikk også opplyst at de ofte sparer opp en

god del bankinnskudd for oppussing og vedlikehold av studentboliger for å unngå mange smålån. Under pandemien var det muligens mindre press på studentboligene da det var færre utvekslingsstudenter, dette kunne derfor vært en god anledning for vedlikehold som igjen vil spise av bankinnskuddet.

Generelt for alle kan vi si at studentsamskipnadene ikke har fått dårligere arbeidskapital i prosent av driftsinntektene grunnet covid-19, men snarere tvert imot da flere ligger i meget god-kategorien i 2020. En av grunnene til at flere samskipnader kommer bedre ut i 2020 kan komme av at salgsinntektene har vært lavere. Siden arbeidskapitalen i prosent av driftsinntekter er et forholdstall i forhold til inntekter vil lavere inntekter kreve mindre arbeidskapital for å få en bedre arbeidskapital i prosent av salgsinntekter, gitt at omløpsmidler holder seg stabile.

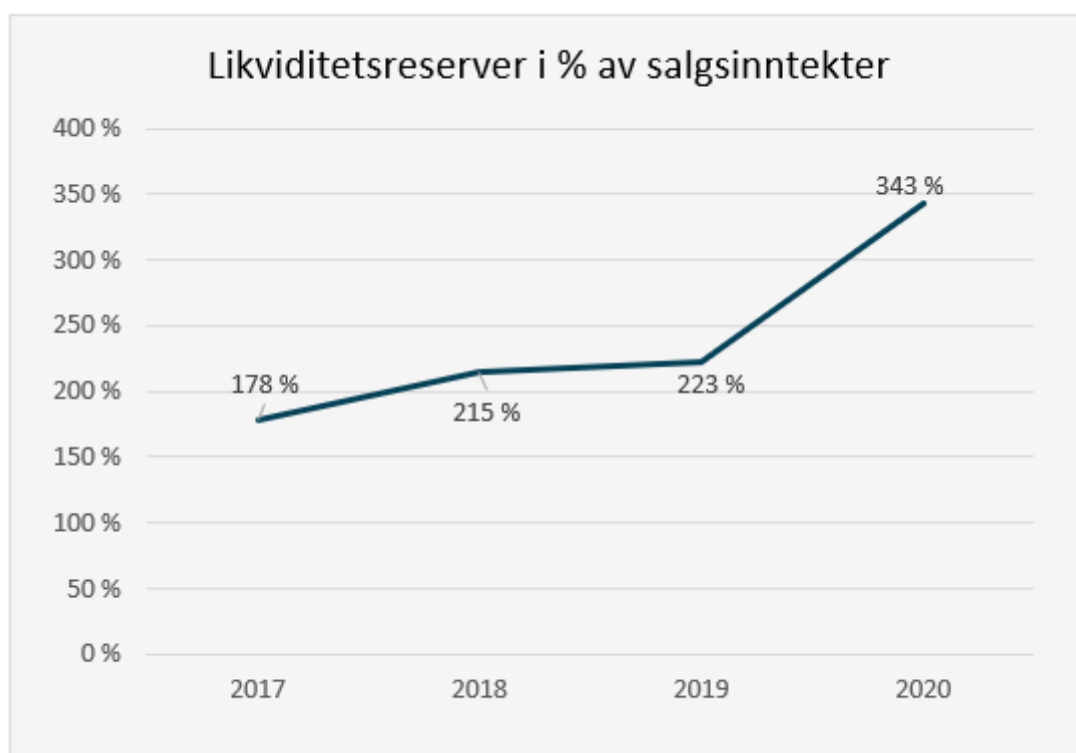

Figur 4.1.2.3 Gjennomsnittlig utvikling av arbeidskapital i % av driftsinntekter 2017-2020

I delkapittel 2.2.1 under teorien om arbeidskapital ble det nevnt at det kan være nyttig å se på utviklingen av arbeidskapitalen i prosent av driftsinntektene over flere år. Figur 4.1.2.3 viser arbeidskapitalen i prosent av driftsinntektene gjennomsnittlig for alle studentsamskipnadene for årene 2017, 2018, 2019 og 2020. Her ser vi at den i 2017 var lavest på 39,41% og 2018 var høyest på 47,43%, den gikk litt ned i 2019 for så å stige igjen i 2020. Vi ser på trendlinjen til grafen at den gjennomsnittlige arbeidskapitalen i prosent av driftsinntektene for alle studentsamskipnadene er stigende fra 2017 til 2020.

4.1.3 Likviditetsreserver

Likviditetsreserver er som nevnt i delkapittel 2.2.1 et nøkkeltall som beskriver hvor mye likvide midler du har tilgjengelig i forhold til salgsinntekter. Som nevnt i delkapittel 2.2.1 er dette et alternativ til likviditetsgrad 1. Når det gjelder likviditet i forhold til studentsamskipnadene, så er det sesongvariasjon i forhold til hvor god likviditeten er. Gjentakende svar vi fikk fra studentsamskipnadene var at de bygget opp likviditetsbeholdningen sin. Vi skal derfor se på den gjennomsnittlige utviklingen fra 2017 til 2020.

Figur 4.1.3.1 Likviditetsreserver i % av salgsinntekter

Figur 4.1.3.1 viser hvordan utviklingen til studentsamskipnadene har vært i gjennomsnitt mellom 2017 til 2020. I figuren kommer det fram at gjennomsnittet for alle er langt over 100% for alle fire årene. Det viser også en gradvis økning for hvert år som går i normal årene fra 2017 til 2019.

Det er ulike faktorer som kan gjør at likviditetsreservene til studentsamskipnadene er så høye. Generelt for studentsamskipnadene er at de er avhengig av å bygge opp likviditetsbeholdningen, slik at de har en egenkapital når de skal starte eventuelle investeringsprosjekter som blant annet innen bolig. En annen faktor er at

studentsamskipnader eier store bygningsmasser og må dermed ha god likviditetsbeholdning for å dekke blant annet vedlikehold ved byggene. Av svarene vi fikk fra studentsamskipnadene var at en av grunnene for at de bygget opp likviditeten var at de da kunne utvide og forbedre tjenestetilbudet uten å ta opp kortsiktig lån hver gang. En siste grunn kan også være at de har god likviditet ved årsskiftet.

Covid-19 påvirkning på likviditetsreserver

Figur 4.1.3.1 viser at for pandemiåret 2020 så økte likviditetsreservene hos samtlige studentsamskipnader, og sørget for at gjennomsnittet økte med over 60% fra 2019 til 2020. Vi antar at grunnen til dette kommer av at salgsinntekt er et område der studentsamskipnadene ble veldig redusert. Dette var på grunn av at kantiner, treningsentre og bokhandler ikke fikk ha åpent. Bankinnskuddene derimot var det ikke noen drastiske endringer. En del hadde en økning og noen hadde en liten nedgang. Det var også noen som hadde en større nedgang og dette antar vi at kan skyldes en investering eller flere. Alt i alt så ser vi i beregningene vi gjorde at nedgangen i salgsinntekter var en stor påvirkning.

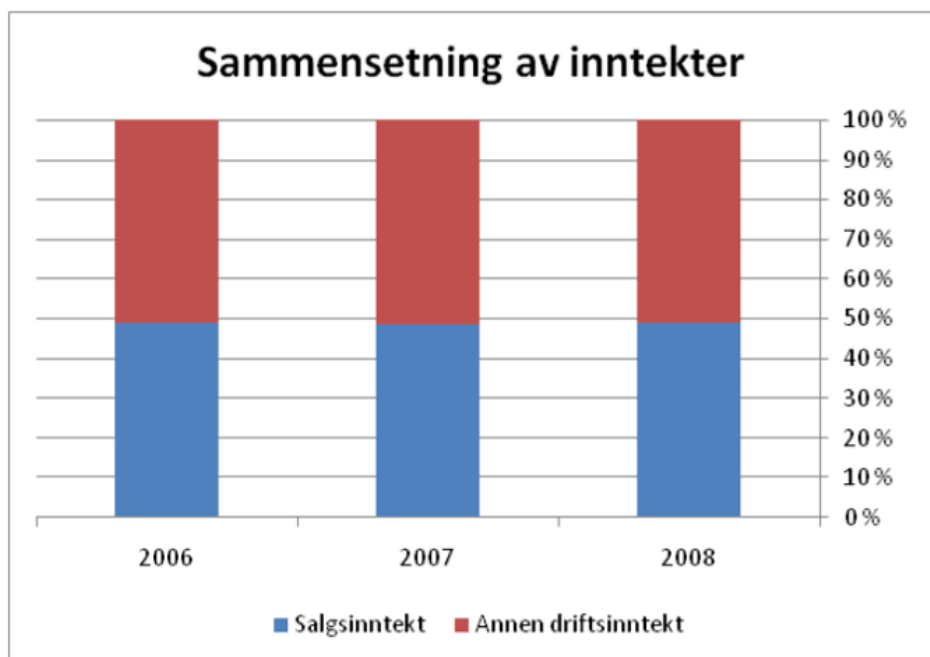
4.2 Lønnsomhet

4.2.1 Inntekter

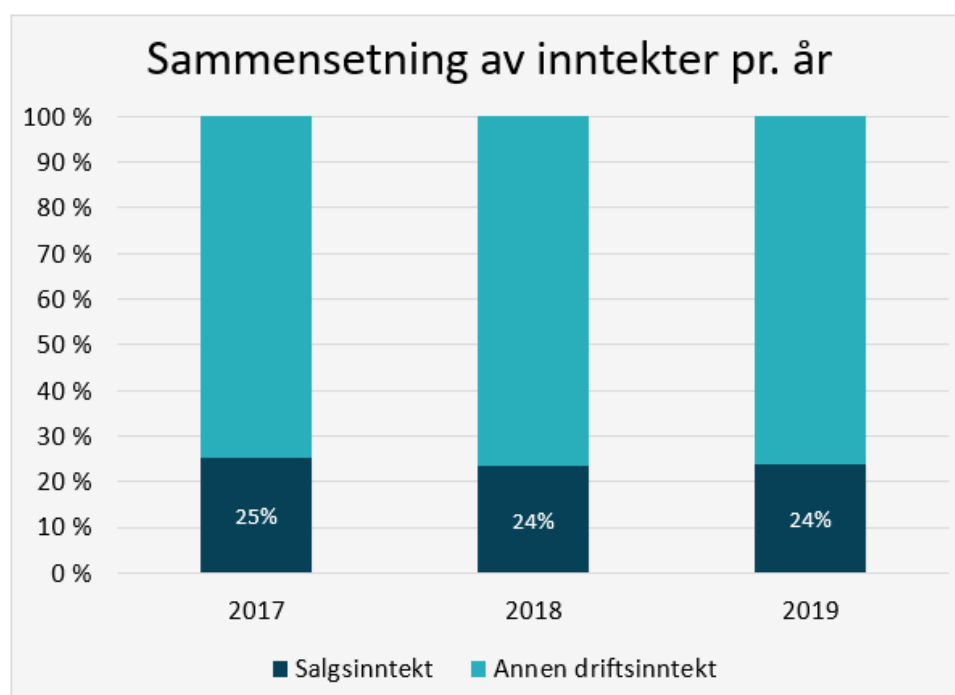
Fra notene i årsregnskapene til studentsamskipnadene samt svarene vi har fått fra enkelte studentsamskipnader ser vi at studentsamskipnadene får inntekter både fra offentlige tilskudd og som inntekter direkte knyttet til driften. Fra de offentlige tilskuddene finner vi blant annet tilskudd fra kunnskapsdepartementet, dette tilskuddet fordeles på to måter. Fra våre respondenter fikk vi vite at en del av tilskuddet fordeles likt på alle studentsamskipnadene som et grunnbeløp for å sikre at også de minste samskipnadene har tilstrekkelig med inntekter. Resten av tilskuddet fra kunnskapsdepartementet fordeles ut ifra antall studenter. Det gis også tilskudd til bygging av studentboliger, slike øremerkede midler kan ha andre fordelingsnøkler enn antall studenter som for eksempel geografisk område og hvor det er mest press på studentboligene. Studentsamskipnadene mottar også en del av semesteravgiften som studentene betaler inn til utdanningsinstitusjonene. Av andre offentlige tilskudd nevnes blant annet tilskudd fra kommunene i forhold til barnehagedrift og tilskudd fra lokale helseforetak til helsetjenester rettet mot studentene. Som nevnt i kapittel 2.3 får også studentsamskipnadene fristasjonsmidler. Når det gjelder inntektene direkte knyttet til driften får studentsamskipnadene husleieinntekter fra utleie av studentboliger, mange studentsamskipnader driver cafe-/kantinedrift, har treningstilbud til studentene som de har inntekter fra, driver egen barnehage og noen har også studenthus som genererer inntekter.

Sammensetning av inntekter

Driftsinntektene kan deles inn i to grupper, salgsinntekter og annen driftsinntekt. Figur 4.2.1.1 er hentet fra BDO Noraudits rapport fra 2009 og viser sammensetningen mellom salgsinntekter og annen driftsinntekt for studentsamskipnadene i 2007, 2008 og 2009. Figur 4.2.1.2 viser sammensetningen mellom salgsinntekter og driftsinntekter for 2017, 2018 og 2019.

Figur 4.2.1.1 Sammensetning av inntekter 2006-2008 (BDO Noraudit, 2009, s.27)

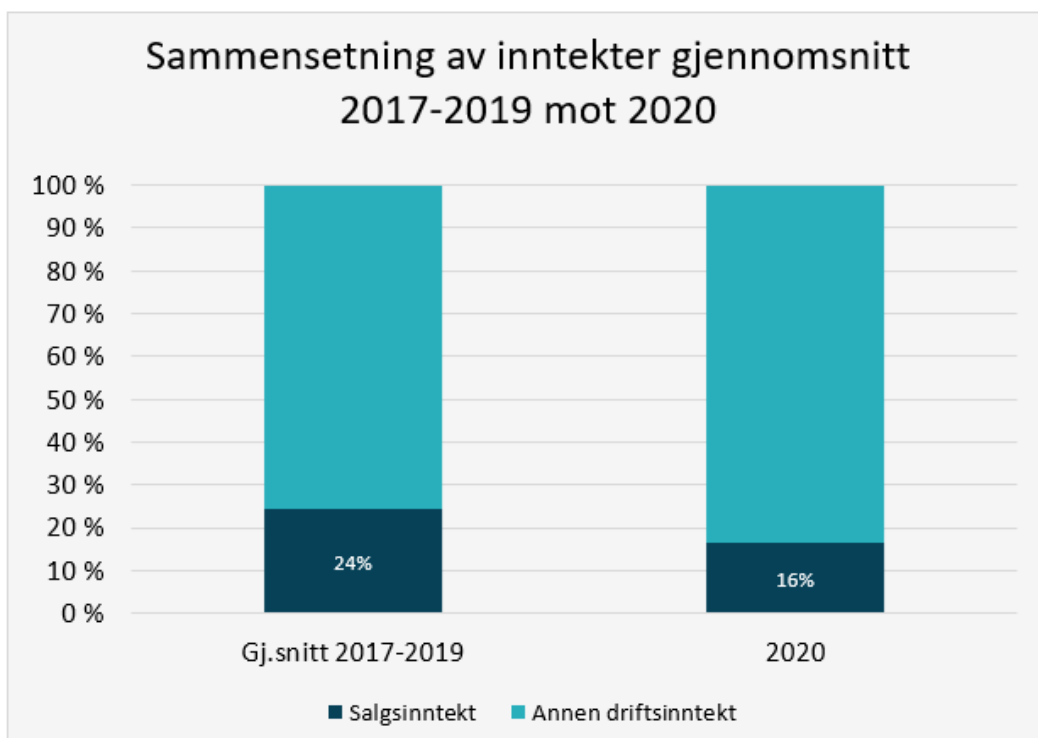
Figur 4.2.1.2 Sammensetning av inntekter 2017-2019

Vi ser fra figur 4.2.1.1 at salgsinntektene lå på omtrent 50% av totale driftsinntekter i alle de tre årene fra 2006 til 2008. Fra figur 4.2.1.2 ser vi at salgsinntektene ligger på omtrent 25% av totale driftsinntekter fra 2017 til 2019. Det er stor forskjell mellom figur 4.2.1.1 og 4.2.1.2 dette kan komme av at inntektsstrukturen har endret seg noe fra 2009 til 2017, men det kan også komme av ulik kategorisering av inntektene. I notene til de ulike

studentsamskipnadene ser vi store forskjeller i hva de legger i begrepet salgsinntekt.

For å få best mulig sammenligningsgrunnlag har vi brukt tallene fra salgsinntekt i Excel-filene som er hentet fra DBH. De store forskjellene i figurene kan da skyldes ulike definisjoner på salgsinntekt, som i tilfelle vil være en svakhet ved denne fremstillingen. Ut ifra notene om inntektsføring for flere av studentsamskipnadene er for eksempel leieinntekter unntatt salgsinntekter, leieinntektene utgjør en stor andel av inntektene og dersom vi hadde inkludert de i salgsinntekter ville nok salgsinntektene dekket godt over 50% av driftsinntektene. Selv om det er store forskjeller i fordelingen kan vi likevel bruke de to figurene til å se at det er en jevn fordeling mellom salgsinntekt og annen driftsinntekt i løpet av de tre årene som hver av figurene viser, som igjen kan tyde på jevn drift i begge tidsperiodene.

Covid-19 påvirkning på sammensetningen av inntekter

Figur 4.2.1.3 Sammensetning av inntekter gjennomsnittlig 2017-2019 og 2020

Figur 4.2.1.3 viser sammensetningen mellom salgsinntekter og annen driftsinntekt for normalårene 2017-2019 og 2020. Vi ser at gjennomsnittlig for 2017 til 2019 er salgsinntektene 24% av totale driftsinntekter, dette samsvarer med hva tidligere nevnt figur

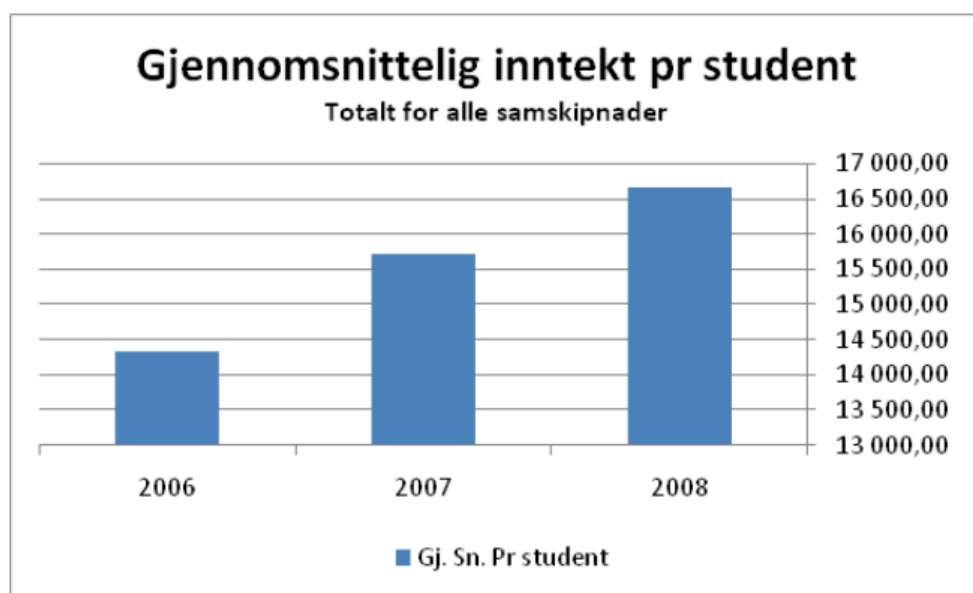
4.2.1.2 viser. For 2020 ser vi at det kun er 16% av totale driftsinntekter som er salgsinntekter. Når vi ser på de totale driftsinntektene for studentsamskipnadene var det i 2020 en nedgang med 38% i forhold til gjennomsnittet for 2017-2019. For de totale driftsinntektene er det i 2020 kun en reduksjon på 8% sett opp mot gjennomsnittet for 2017-2019. Den store forskjellen i reduksjonen av salgsinntektene og driftsinntektene kan tyde på at ekstra støtte som studentsamskipnadene har fått dekker opp for en god del av den tapte salgsinntekten.

Studentsamskipnadene har opplyst i det kvalitative intervjuet at covid-19 pandemien påvirket store deler av driften deres. De opplyste spesielt om at kantinedrift, treningstilbud, bokhandler og drift av studenthus har blitt påvirket. Stengning eller redusering av disse tilbudene har nok hatt stor påvirkning til at salgsinntektene har gått ned.

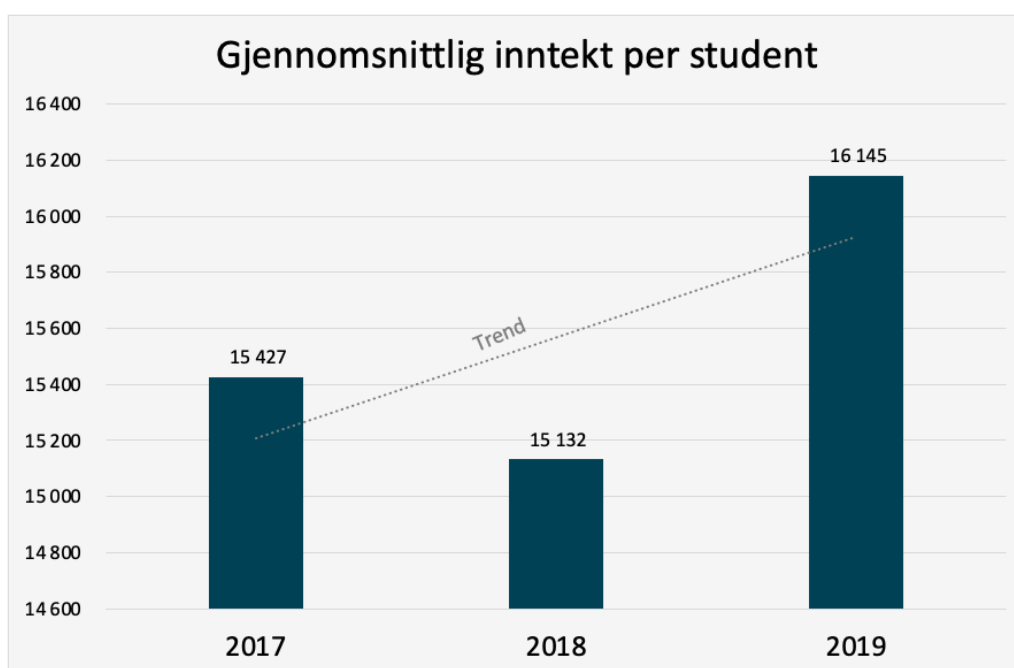
Studentsamskipnadene opplyste og om at de har fått ekstra midler under pandemien for å kunne øke det psykososiale tilbudet de har til studentene, midler til å lage til arrangementer for å motvirke ensomhet samt midler for å kunne ansatte flere studenter til deltidsjobber. Det var også en studentsamskipnad som opplyste om at de fikk ekstra midler knyttet til bygging av flere studentboliger og rehabilitering av eksisterende studentboliger. De ekstra midlene knyttet til covid-19 vil komme under andre driftsinntekter.

Inntekt per student

For å se på utviklingen av inntekter vil det være mest naturlig å se på inntekter per student da dette gir et bedre sammenlignbart tall enn totale inntekter eller gjennomsnittlig totalinntekt per studentsamskipnad. En svakhet vi har funnet ved å bruke inntekt per student og spesielt i forhold til sammenligning med BDO Noraudits rapport fra 2009 kan være hvordan dette tallet er regnet ut. For å få et mest mulig realistisk tall har vi summert driftsinntektene for alle samskipnader og dividert på totalt antall studenter for alle samskipnadene og da fått inntekt per student. Alternativt kunne vi funnet inntekt per student for hver studentsamskipnad og brukt gjennomsnittet av dem, ulempen ved å bruke den metoden vil være at de minste studentsamskipnadene som har få studenter trekker snittet høyt opp fordi de har høyere inntekt per student som følge av grunnbeløpet fra kunnskapsdepartementet.

Figur 4.2.1.4 Gjennomsnittlig inntekt per student 2006-2008 (BDO Noraudit, 2009, s.28)

Figur 4.2.1.5 Gjennomsnittlig inntekt per student 2017-2019

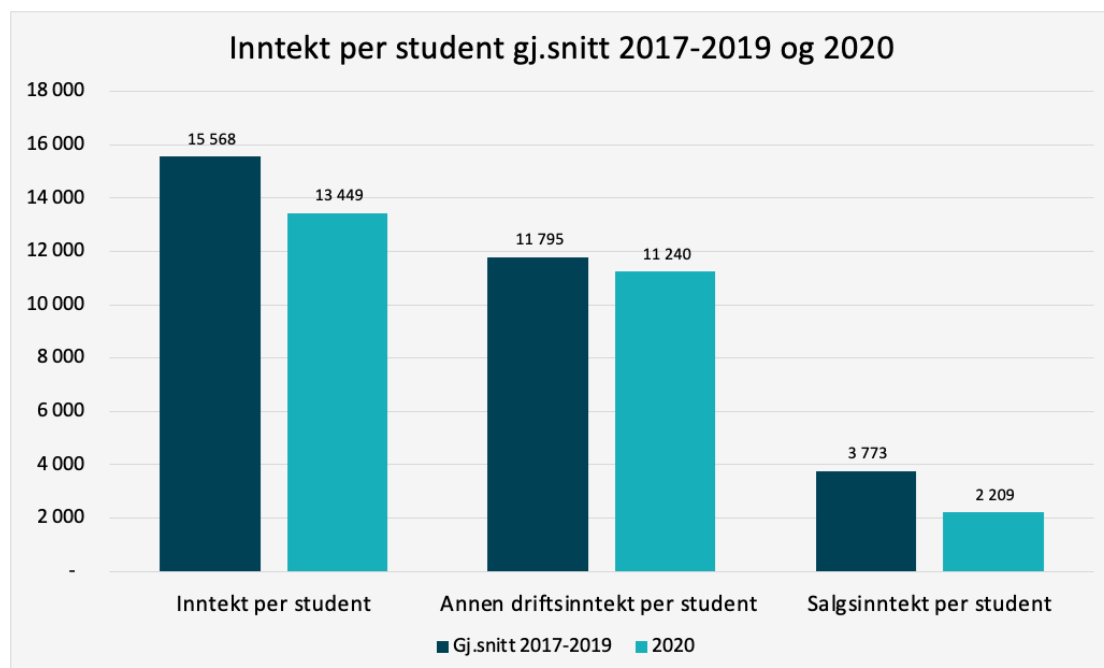
I figur 4.2.1.4 ser vi at inntektene per student øker jevnt fra 2006 til 2009. Vi ser fra trendlinjen i figur 4.2.1.5 at det er en økning i inntektene per student fra 2017 til 2019. Om vi ser kun på tallene ser vi at inntektene per student var høyere i figur 4.2.1.4 enn i figur 4.2.1.5. Rent lønnsomhetsmessig er det ikke et veldig godt tegn at inntektene per student er lavere ti år etter, spesielt med tanke på at dette er nominelle verdier som vil si at den reelle nedgangen er ganske høy. Det kan hende at inntektene per student har gått mye ned i løpet

av de ti årene, men det kan også være andre faktorer som spiller inn på dette. En faktor kan være svakheten med modellen i forhold til utregning som nevnt tidligere. Når vi ikke ser hvilken metode eller tallgrunnlag BDO Noraudit har brukt på sine utregninger er det vanskelig å vite om vi har brukt samme metode.

Vi har utført noen stikkprøver for fire studentsamskipnader hvor vi har beregnet inntekt per student for 2008. Dette er samskipnader som ikke har vært gjennom fusjon og kan derfor sammenlignes direkte med tallene for de samme samskipnadene i 2017. Vi ser ut ifra disse beregningene at inntekt per student har økt med omtrent 10% fra 2008 til 2017 for disse fire samskipnadene når beregningen gjøres likt som vi har gjort i vår analyse.

En annen faktor kan være en større økning i antall studenter enn økning i driftsinntekter, dette kan eksempelvis ha skjedd gjennom fusjon som kan ha endret inntektsgrunnlaget. I kapittel 2.3 har vi nevnt litt om fusjon og blant annet stordriftsfordeler samskipnadene kan har fått etter fusjon. Stordriftsfordelene kan ha gjort behovet for tilskudd lavere, som igjen gjør at inntektsgrunnlaget kan ha gått ned og dermed være en faktor på at inntekt per student har gått ned fra 2008 til 2017.

Påvirkning av covid-19 på inntekt per student

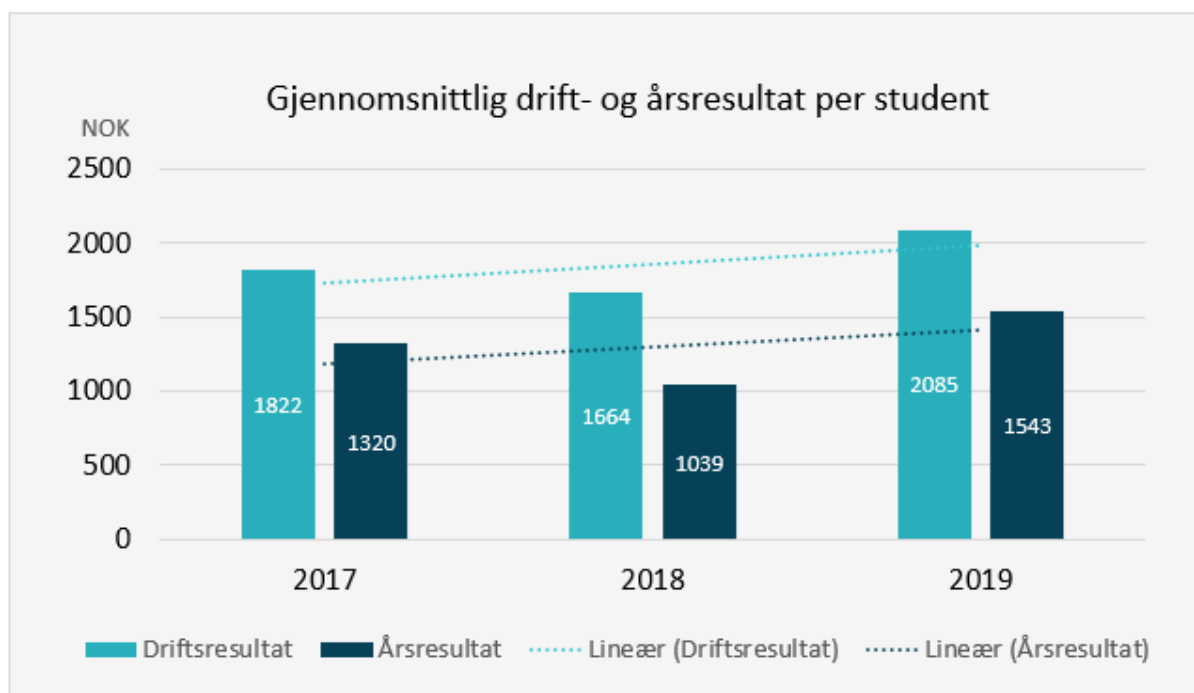

Figur 4.2.1.6 Inntekt per student gjennomsnittlig 2017-2019 og 2020

Vi ser fra figur 4.2.1.6 at det er en nedgang i inntekt per student fra den gjennomsnittlige inntekten per student for 2017-2019 opp mot pandemiåret 2020 som tilsvarer 14%. Under sammensetningen av inntektene ble det nevnt flere områder hvor studentsamskipnadene ble rammet av nedstengninger og restriksjoner knyttet til covid-19. Det vil derfor ikke være veldig unaturlig at inntektene gikk ned i 2020. Vi ser ut ifra figuren at det er salgsinntektene som har hatt den forholdsvis største reduksjonen. Salgsinntekt per student gikk ned 41% fra gjennomsnittlig 2017-2019 til 2020 og annen driftsinntekt per student gikk kun ned med 5% for samme periode, som igjen kan tyde på at ekstra støtte hjalp med å bremse nedgangen i inntekter. I forhold til antall studenter var det en jevn økning av studenter også fra 2019 til 2020, når antallet studenter opprettholdes og inntektene går ned vil også inntekt per student gå ned.

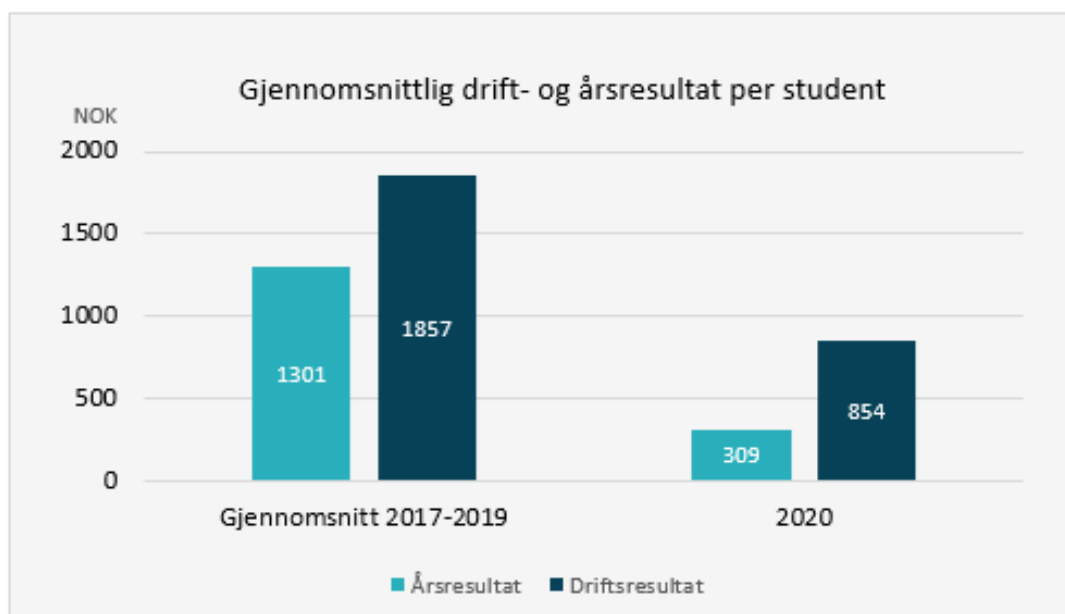
4.2.2 Resultat per student

For å få et innblikk i hva studentsamskipnadene får i resultat skal vi ta en kikk nærmere på resultater som er justert i forhold til antall studenter og se hvordan utviklingen har vært. Vi bruker samme måte for å regne ut drift- og årsresultat som ved inntekter, hvor vi i stedet for gjennomsnitt tar summert driftsinntekter for alle samskipnader og deler på totalt antall studenter.

Figur 4.2.2.1 Gjennomsnittlig drift- og årsresultat per student 2017-2019

På y-aksen i figur 4.2.2.1 er det opplyst antall kroner som studentsamskipnadene totalt i gjennomsnitt kan fordele på studentene sine. Fra 2017 til 2018 viser figuren at det har både vært en nedgang i driftsresultatet og årsresultatet. Derimot har det vært en økning igjen til 2019, selv om det har vært en nedgang, viser figuren at nedgangen ikke er stor. Det er normalt at resultatene svinger litt år for år. Som nevnt i kapittel 4.2.1 om inntekter per student var det en nedgang i 2018 og en økning i 2019. Dette kan dermed være med på å påvirke driftsresultatet og årsresultatet. Svingningene påvirkes både av inntekter og antall studenter, men svingningene vi ser her er marginale og kan forventes -ut fra et makroøkonomisk perspektiv.

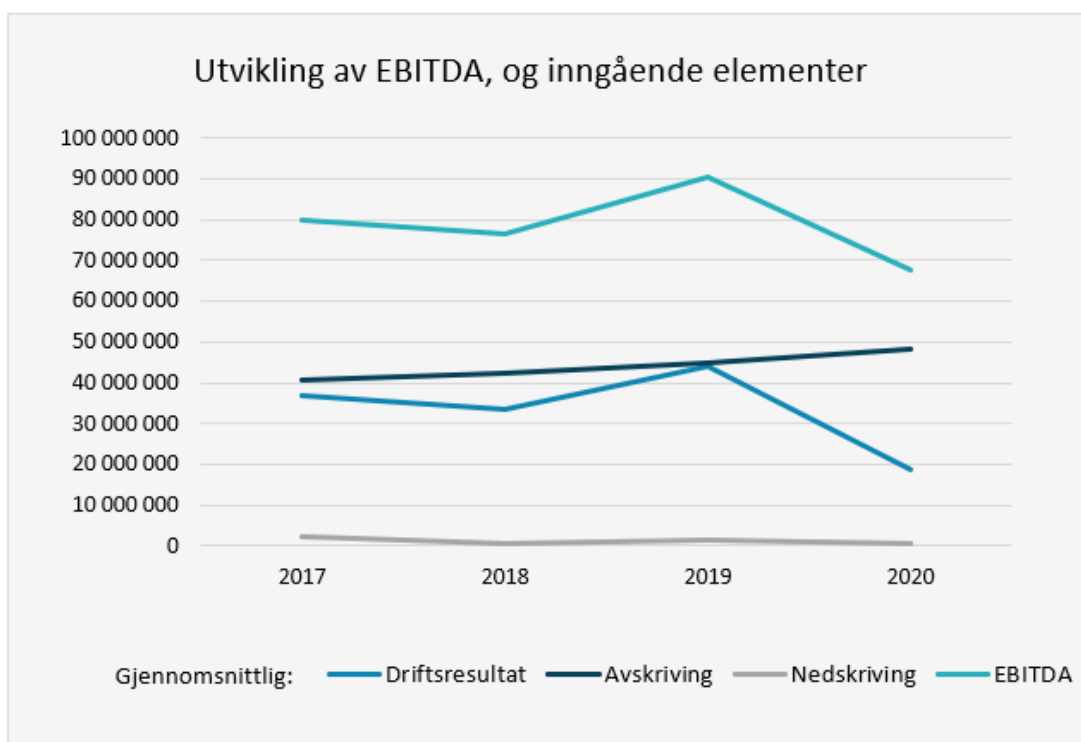
Covid-19 påvirkning på resultat per student

Figur 4.2.2.2 Gjennomsnittlig drift- og årsresultat per student, 2017-2019 og 2020

Under covid-19 i 2020 viser figur 4.2.2.2 at både gjennomsnittlig drifts- og årsresultat per student har gått betraktelig ned under pandemiåret. Som nevnt i kapittel 4.2.1 om inntekt per student gikk salgsinntekter ned med hele 41% fra 2019 til 2020. Dette påvirker også resultatene. Når det gjelder kostnadene har det ikke vært noen drastiske endringer fra 2019 til 2020. Vi antar dermed at mye av årsakene er på grunn av at salgsinntektene gikk ned, uten at kostnadene endret seg spesielt mye. Det har vært en økning på omtrent 3,5% i antall studenter i perioden 2019 til 2020, vi antar derfor at endring i antall studenter har liten påvirkning på nedgangen i resultat som tilsvarer 54% for driftsresultat og 76% for ordinært resultat.

4.2.3 EBITDA

EBITDA kan gi et bedre bilde på hvordan utviklingen er enn hva EBIT (driftsresultat) forteller, dette fordi EBITDA tar hensyn til avskrivninger og nedskrivninger. Siden studentsamskipnader flest har en betydelig bolig- og eiendomsmasse vil det naturligvis bli store avskrivninger på dette gjennom årene. Men også her er det forskjeller på hvor mye den enkelte samskipnad har av eiendom. Hvis en samskipnad gjør det bra og har høye inntekter, men samtidig har store kostnader knyttet til avskrivninger kan det se ut som om samskipnaden kommer dårligere ut enn en de som har en lavere inntekt og samtidig mindre avskrivingskostnader. En annen styrke ved dette nøkkeltallet er at det gir et bedre sammenligningsgrunnlag når ulike foretak bruker ulike avskrivingsmetoder eller verdivurderingsregler, avhengig av størrelse på foretaket og hvilke lover og regler den følger.

Figur 4.2.3.1 Utvikling av EBITDA og inngående elementer

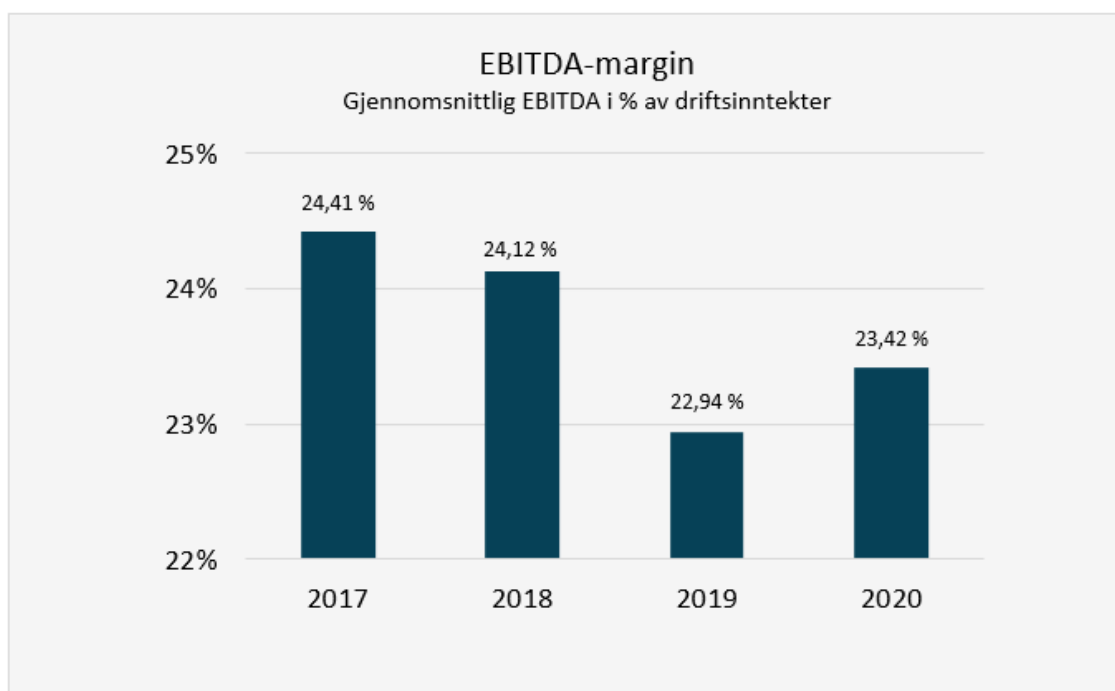
I figur 4.2.3.1 ser man utviklingen av EBITDA samt driftsresultat, nedskrivning og avskrivning, som er de inngående elementene. Tallene er regnet ut ved å ta gjennomsnittet av alle samskipnadene for hvert år. I figuren kan en trekke paralleller mellom driftsresultat og EBITDA. Dette er en naturlig sammenheng da det er driftsresultatet som setter det største utgangspunktet for hvordan EBITDA utvikler seg. Det er verdt å merke seg at det er

gjennomsnittet og ikke totalsummer for alle studentsamskipnader som er tatt utgangspunkt i her, slik som det er illustrert i modellen.

Når det gjelder nedskrivinger kommer det frem i figuren at det er liten gjennomsnittlig variasjon fra år til år sammenlignet med de andre størrelsene. Men det er stor variasjon i hvor mye den enkelte samskipnad nedskriver med. Alt fra 1 til 20 millioner. Det er heller aldri mer enn maks 4 av 14 samskipnader som nedskriver hvert år. Sammenlignet med avskrivninger er nedskrivinger en liten del av bildet og har derfor liten påvirkning på EBITDA. Gjennomsnittlige avskrivninger ser en at stiger jevnt med ca. 8 millioner fra 2017 til 2020 og at avskrivningskostnaden spiser opp ca. halvparten av driftsresultatet hvert år.

4.2.4 EBITDA-Margin

Som nevnt i kapittel 2.2.2 er EBITDA-margin EBITDA i % av driftsinntekter. Dette vil fortelle oss mer om lønnsomheten enn EBITDA og gi et innblikk i hvor mye driftskostnader spiser seg inn i overskuddet. En høy EBITDA-margin vil si at kostnadene ikke gjør store utslag og kan tolkes som om selskapet ikke bærer høy risiko, mens en lav EBITDA-margin vil bety at driftskostnadene utgjør en stor del og at selskapet bærer høyere risiko.

Figur 4.2.4.1 Utvikling av EBITDA-margin

Figur 4.2.4.1 viser at EBITDA-marginen har en negativ trend fra 2017 til 2019 før den stiger igjen i 2020. En negativ trend er stort sett ikke ønskelig da dette betyr at driftskostnadene øker mer for hvert år enn inntekter. Det kan være lurt å bemerke seg at i figuren ser en at det prosentmessig ikke er de største forskjellene. Fra 2017 til 2019 ser man en nedgang på omtrent 1,5%, dersom vi hadde forstørret y-aksen til figuren slik at den viser 0-100% ville det sett ut som EBITDA-marginen var omtrent lik for alle årene. Nedgangen vil derfor kunne betegnes som minimal som igjen vil tyde på en jevn lønnsomhet for samskipnadene i årene 2017 til 2020.

Når inntektene går opp, men EBITDA-marginen går ned vil dette tyde på at kostnadene forholdsvis stiger mer enn inntektene som igjen vil si at lønnsomheten blir dårligere. For samskipnadene totalt sett betyr dette at de har hatt en negativ utvikling i EBITDA-marginen

fra 2017 til 2019, men denne er marginal. Statistikk hentet fra Statistisk sentralbyrå viser at for alle aksjeselskap i Norge de siste fire årene er driftsmargin omtrent 10% (Statistisk sentralbyrå, 2022). EBITDA-margin bør være høyere enn driftsmargin da EBITDA er driftsresultat før av- og nedskrivninger. Ut ifra en gjennomsnittlig driftsmargin på omtrent 10% vurderer vi en EBITDA-margin på 22-25% som god.

Covid-19 påvirkning på EBITDA-margin

Vi ser av figur 4.2.3.1 fra forrige at EBITDA reduseres en del i 2020. Dette skyldes i hovedsak at driftsinntektene har gått ned slik som nevnt i kapittel 4.2.1 om inntekter. Noe som er interessant er at man ser i figur 4.2.4.1 at EBITDA-marginen går opp i 2020. Selv om driftsinntektene er redusert kan det tolkes som om lønnsomheten går opp. En observasjon vi har gjort er at driftskostnadene fra 2019 til 2020 har gått ned for de aller fleste samskipnadene. Det kan være vanskelig å fastslå hvorfor, men dette kan for eksempel skyldes nedstenging og restriksjoner av tilbudene de tilbyr. Dette gjør at de derfor sitter igjen med mer av driftsinntektene fordi kostnadene reduseres samtidig som de har fått økt støtte fra kunnskapsdepartementet. Ser vi på gjennomsnittet av normalårene 2017-2019 er EBITDA-marginen 23,82%, 2020 er altså marginalt dårligere enn gjennomsnittet for de tre andre årene. Det vil derfor se ut til at covid-19 har hatt liten påvirkning på lønnsomheten til studentsamskipnadene.

4.3 Solvens

4.3.1 Soliditet

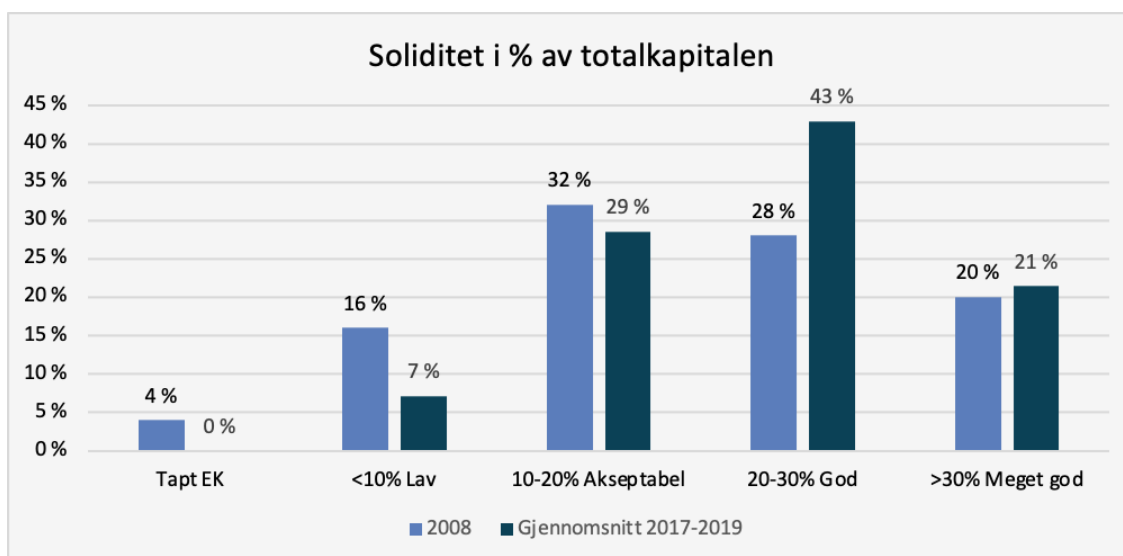
Soliditet er som nevnt i kapittel 2.2.3 et nøkkeltall som viser hvor stor andel av selskapet sine eiendeler som er finansiert av egenkapital og viser dermed hvor godt selskapet tåler tap.

Tabell 4.3.1.1 viser hva som er tapt EK, lav, akseptabel, god og meget god. Dette er samme fordeling som BDO Noraudit bruker i sin vurdering av soliditet.

Soliditet i % av driftsinntekter	
Tapt EK	<0%
Lav	<10%
Akseptabel	10-20%
God	20-30%
Meget god	>30%

Tabell 4.3.1.1 kategorisering av Soliditet i % av totalkapitalen

I rapporten fra 2009 opplyste BDO Noraudit at normene for soliditet er bransjeavhengig og vil variere. For studentsamskipnadene kom de derfor frem til at mindre enn 10% er svakt og mer enn 30% er sterkt. Vi kommer også til å bruke dette, på grunn av at studentsamskipnadene fortsatt er bolig og byggintensive balansemessig sett og har dermed konkrete verdier i balansen. Som tidligere nevnt i kapittel 2.4 så er studentsamskipnadene fortsatt null-profitt organisasjoner som ikke skal bygge opp større reserver enn hva som er nødvendig for fortsatt drift og utvikling av studentvelferdstilbudet.

Figur 4.3.1.1 Soliditet i % av totalkapitalen (BDO Noraudit, 2009, s. 21)

Figur 4.3.1.1 viser hvordan soliditeten til studentsamskipnadene har vært i gjennomsnitt mellom 2017-2019. Det første som blir lagt merke til er at det er ingen som har tapt egenkapital og dermed er det ingen som anses som teknisk konkurs. Derimot er det en studentsamskipnad som har under 10% og har dermed lav soliditet. Videre er det 29% som har mellom 10-20% som tilsvarer en akseptabel soliditet. 43% av samskipnadene har god soliditet, altså mellom 20-30%. De resterende 21% av studentsamskipnadene har meget god soliditet, som tilsier at de er veldig godt rystet for eventuelle tap.

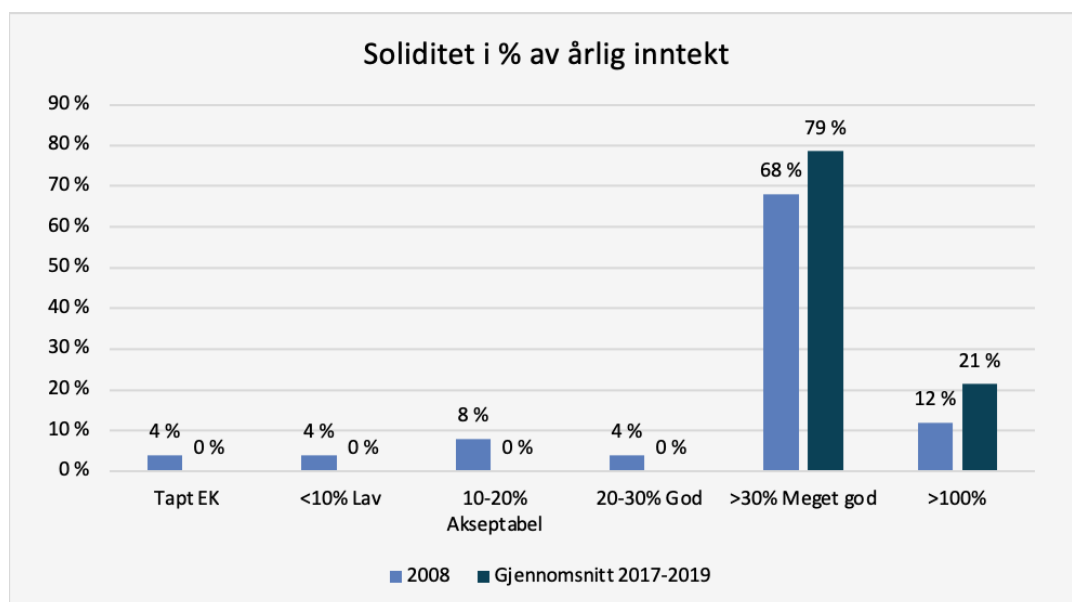
Når det gjelder tallene fra 2008 i forhold til gjennomsnittet 2017-2019, så kan en se at det har vært endringer. Det som først og fremst er bra er at utviklingen av soliditeten til studentsamskipnadene har gått rett vei. Det er ikke lengre noen studentsamskipnader som har tapt egenkapital. Antall studentsamskipnader som hadde lav soliditet ifølge rapporten til BDO Noraudit har blitt redusert. Mesteparten av studentsamskipnadene i nyere tid har enten god eller meget god soliditet, i motsetning til 2008 der det var en større fordeling utover tabellen.

Fusjon som vi presenterte i kapittel 3.1 kan være en faktor som vi antar er med på å påvirke hvordan soliditeten har utviklet seg fra rapporten i 2009 til nyere tid. Som nevnt tidligere ble noen studentsamskipnader fusjonert i 2016, dette gjør at det i vår analyse er 14 samskipnader, men hele 25 i tallene fra 2008. Dette er da med på å svekke sammenlignbarheten, mellom disse periodene. Det har også kommet mye bra ut av fusjonen når det gjelder soliditeten. Vi antar at studentsamskipnaden som var teknisk konkurs har slått seg sammen med en annen studentsamskipnad og fått en mye bedre soliditet. Fusjon er dermed noe vi antar er en generell stor faktor for at soliditeten hos studentsamskipnadene er generelt god. En annen faktor er at de er gode på å bygge opp egenkapitalen sin over tid, slik at de for eksempel slipper å ta opp kortsiktige lån.

Soliditet i forhold til årlig inntekt

BDO Noraudit valgte som nevnt i kapittel 2.2.3 også å sammenligne egenkapitalen til studentsamskipnadene opp mot inntektene. I rapporten bruker de den samme oppstillingen av verdier som i tabell 4.3.1.1, men her har de lagt på en verdi til som er soliditet over 100%

som vil si at egenkapitalen er høyere enn årlig inntekt. I rapporten hadde de ikke definert hva som inngikk i inntekter, vi har derfor tatt utgangspunkt i at årlig inntekt er både driftsinntekter og finansinntekter.

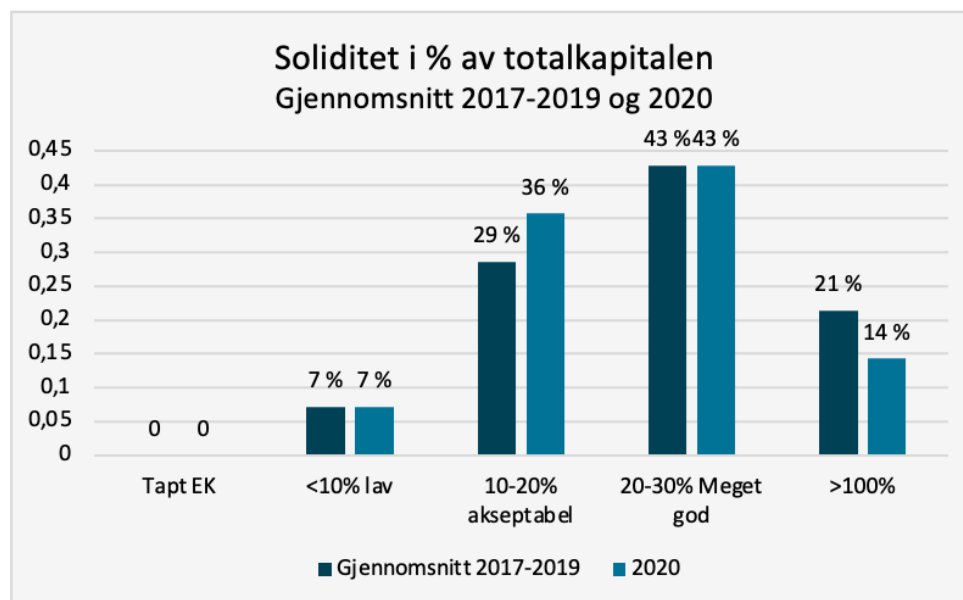
Figur 4.3.1.2 Soliditet i % av årlig inntekt

I figur 4.3.1.2 så kommer studentsamskipnadene generelt veldig bra ut. Mesteparten har meget god soliditet og 21% av studentsamskipnader har over 100%. Alt i alt så er studentsamskipnadene godt rystet for eventuelle bortfall av inntekter. Det var ingen som hadde under 50% og mesteparten som var på meget god soliditet var opp mot 100%. For dem som var over 100% så vill de håndtere bortfall av inntekter veldig bra.

Når det gjelder BDO Noraudit sine beregninger i forhold til gjennomsnittet for 2017 til 2019, så har det vært endringer. Det er et soleklart flertall som er på meget god eller bedre. Selv om rapporten viser at mesteparten er godt egnet for å håndtere bortfall av inntekt, så er det fortsatt noen studentsamskipnader som ligger dårlig når det gjelder soliditet. Det har derimot vært en positiv utvikling i soliditet i forhold til årlig inntekt. I dag er samtlige studentsamskipnadene godt rystet for bortfall av inntekt. I denne beregningen av soliditet som den tradisjonelle målingen av soliditet antar vi også at fusjon er en stor faktor for utviklingen. Dette nøkkeltallet viser at studentsamskipnadene har en veldig solid egenkapital i forhold til inntektene.

Covid-19 påvirkning på soliditet.

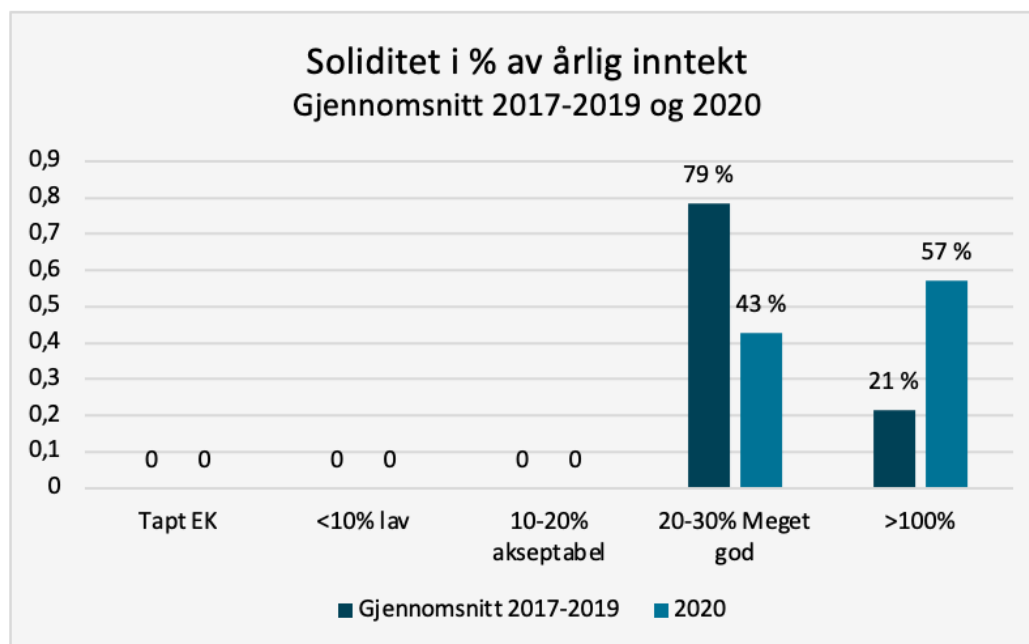
Videre skal vi analysere soliditeten i forhold til totalkapitalen og årlig inntekt for 2020. Her vil vi se på om soliditeten har endret seg som følge av covid-19. Vi bruker her den samme inndelingen som i tabell 4.3.1.1.

Figur 4.3.1.3 Soliditet i % av totalkapitalen 2017-2019 og 2020

Figur 4.3.1.3 viser at det ikke vært drastiske forandringer i soliditet i 2020 i forhold til gjennomsnittet mellom 2017 til 2019. Det er noen studentsamskipnader som har gått ned. I 2020 var det 14% studentsamskipnader som hadde meget god soliditet, mens mellom 2017 til 2019 var det 21%. Det er også noen som har fått bedre soliditet, mens noen også har holdt seg omtrent på samme nivå. Alt i alt så har det ikke vært noen drastiske endringer i soliditeten på grunn av covid-19. Endringer i soliditet har foregått naturlig, der for eksempel noen har større gjeld som følge av at de har tatt opp lån. Dette fører da til lavere soliditet. Det er også fortsatt en studentsamskipnad som har lav soliditet og er veldig sårbar for tap.

Når det gjelder soliditet i forhold til årlig inntekt, så har salgsinntekter blitt påvirket av covid-19. På grunn av nedstengning av samfunnet, så har ikke studentsamskipnader fått inn salgsinntekt fra kantiner og treningsvirksomhet, dette har da gått ut over salgsinntektene til de forskjellige studentsamskipnadene.

Figur 4.3.1.4 Soliditet i % av årlig inntekt 2017-2019 og 2020

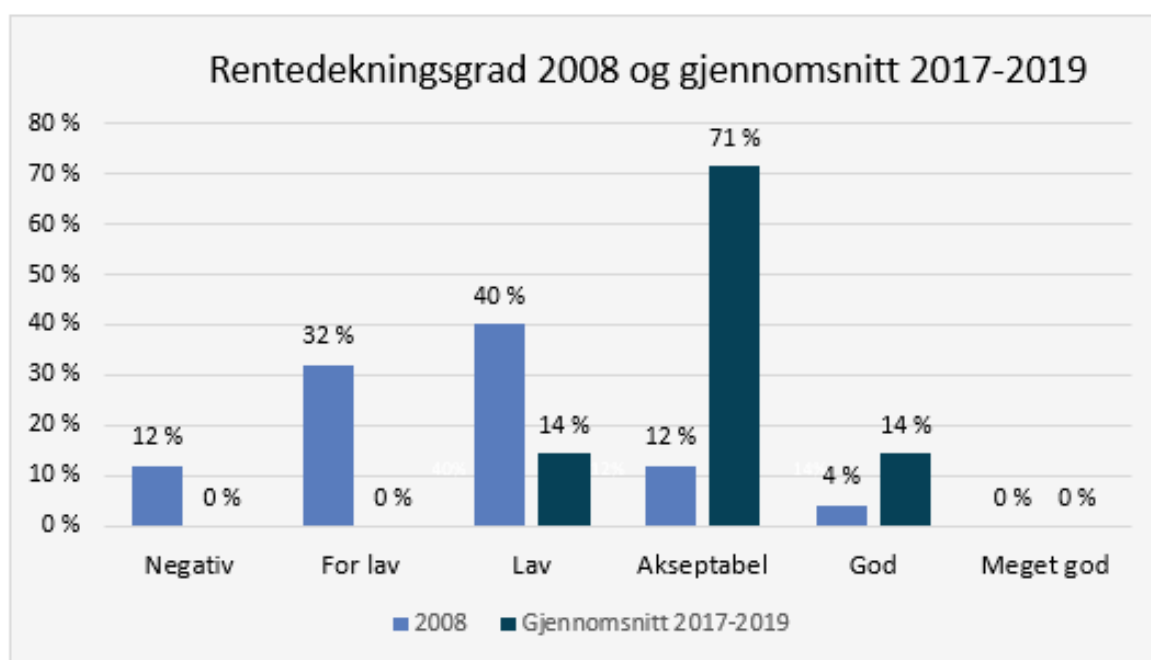
Figur 4.3.1.4 viser at samtlige studentsamskipnader har hatt en positiv endring i soliditet i forhold til årlig inntekt i 2020. Det har dermed ført til en forandring i figuren i forhold til gjennomsnittet for 2017 til 2019. For 2020 er det ikke lengre det soleklare flertallet på meget god soliditet. Flere studentsamskipnader har gjort det bedre og er nå over 100% soliditet. Dette kan komme som følge av at den årlige inntekten har gått ned, samtidig som de har omtrent den samme egenkapitalen. Dette gjør at alle studentsamskipnadene er blitt enda mer robuste i forhold til bortfall av inntekt. Grunnen for at studentsamskipnadene har hatt omtrent lik egenkapital, kan komme av at de ikke har gjort noen særlige investeringer i 2020. Det har vært noen endringer i egenkapitalen både i positiv og negativ retning. Vi antar at en av grunnene kan være at over halvparten av studentsamskipnadene hadde et positivt årsresultat og dermed økte egenkapitalen. Derimot viser utregningene fra analysen at samtlige studentsamskipnader som gikk med underskudd i årsresultatet hadde en forholdsmessig liten nedgang i egenkapitalen. På grunn av at studentsamskipnadene bygger opp egenkapitalen, vi ikke nedgangen ha spesielt stor påvirkning på den.

4.3.2 Rentedeckningsgrad

Rentedekningsgraden sier noe om selskapenes evne til å påta seg renteforpliktelser som nevnt i 2.2.2. Tabell 4.3.2.1 som vi bruker for å anslå hvor bra selskapenes rentedeckningsgrad er den samme som blir brukt i BDO Noraudit sin rapport:

Rentedeckningsgrad	
< 0	Negativ
0-1	For lav
1-2	Lav
2-5	Akseptabel
5-10	God
> 10	Meget god

Tabell 4.3.2.1 Kategorisering av rentedeckningsgrad

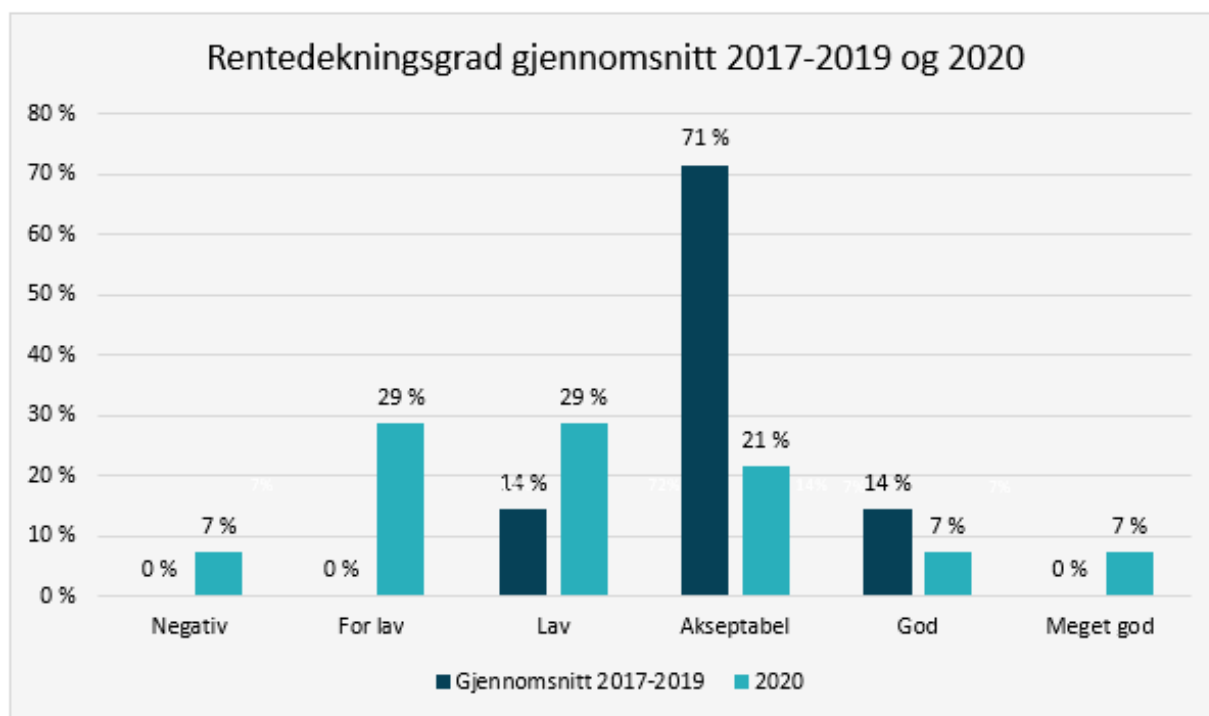
Figur 4.3.2.1 Rentedeckningsgrad 2008 og 2017-2019

I figur 4.3.2.1 ser vi at majoriteten av studentsamskipnadene ligger på et akseptabelt nivå fra 2017 til 2019. At ingen av samskipnadene har en negativ grad eller for lav grad vitner om at selskapene har en god kontroll på betaling av rentekostnader. 14% av samskipnadene har en lav rentedeckningsgrad og bør derfor ta tak i dette for å kunne betjene eventuelle økte renteforpliktelser de kommende årene dersom de for eksempel ønsker å bygge flere studentboliger. Samlet sett kan en si at studentsamskipnadene ikke har problemer med

betaling av rentekostnader og de fleste kan ta på seg større forpliktelser om de ønsker.

BDO Noraudit har i sin rapport kartlagt samskipnadenes rentedekningsgrad i 2008 som vi har lagt til i figur 4.3.2.1. Når vi sammenligner disse tallene med tallene fra 2017-2019 ser vi at det har blitt en signifikant endring i rentedekningsgraden. Mens 2008 tallene er dominert av lav eller dårligere rentedekningsgrad, har disse tallene utviklet seg i en positiv retning frem til 2017, 2018 og 2019. Dette kan ha med at rentekostnader på lån har blitt lavere i nyere tid, det kan også være at studentsamskipnader har færre eller lavere lån nå enn tidligere. En annen faktor kan være høyere ordinært resultat i forhold til finanskostnadene enn i 2008. Vi har tidligere nevnt for flere av nøkkeltallene i analysen at fusjon kan ha vært med på å eliminere bort de økonomisk svake studentsamskipnadene og dermed fjernet noen av de dårlige rentedekningsgradene som ble funnet i 2008.

Covid-19 påvirkning på rentedekningsgrad

Figur 4.3.2.2 Rentedekningsgrad gjennomsnitt 2017-2019 og 2020 (BDO Noraudit, 2009, s.23)

I figur 4.3.2.2 ser vi påvirkningene pandemien har hatt på samskipnadene når det gjelder rentedekningsgraden. Langt færre samskipnader havner i kategorien «akseptabel» i 2020 i forhold til de foregående årene. Vi ser at disse samskipnadene i 2020 har fått en dårligere

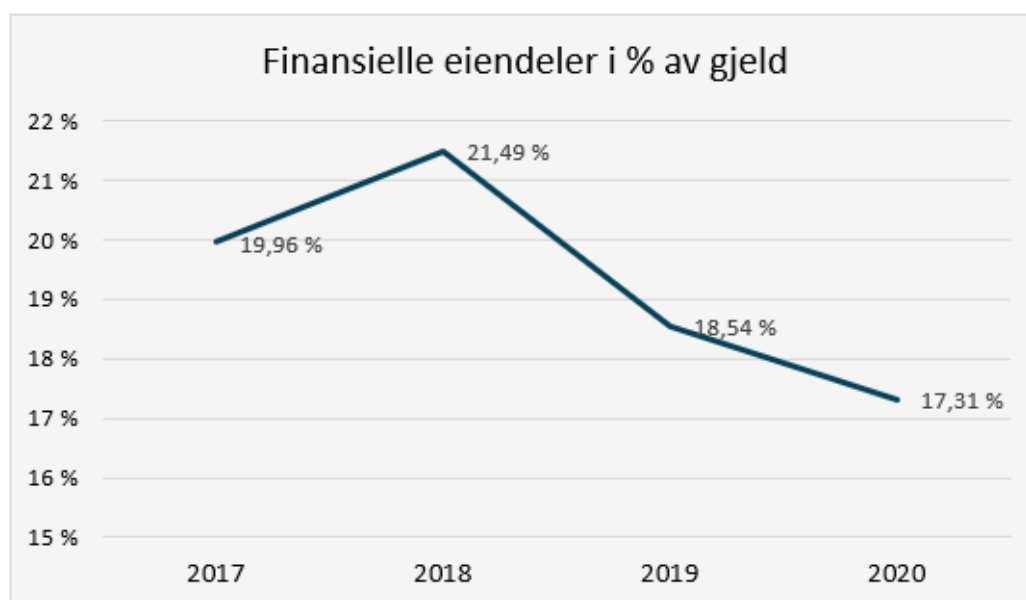
rentedekningsgrad. Finanskostnader er ofte knyttet til langsiktige lån. Fra notene i noen av årsregnskapene til studentsamskipnadene finner vi at de har som mål at minst halvparten av lånene skal ha fastrente, dette gjør at finanskostnadene er relativt uendret for 2020 til tross for at styringsrenten ble satt ned til 0%. Derimot har ordinært resultat gått ned betraktelig som vist tidligere i figur 4.2.2.2. At det ordinære resultatet har blitt redusert er ikke overraskende under pandemien hvor kantiner, treningssentre og lignende har stoppet driften i større perioder av året. Rentedeckningsgraden vil mest sannsynlig forbedre seg igjen når full drift kan gjenopptas og årsresultatene tar seg opp igjen, så sant det ikke blir tatt opp store langsiktige lån i mellomtiden.

4.3.3 Finansielle eiendeler i forhold til gjeld

Finansielle eiendeler i forhold til gjeld sier som nevnt i 2.2.2 noe om selskapets evne til å betale ned gjeld uten å påvirke fortsatt drift, ved bruk av finansielle midler.

I studentsamskipnadsbransjen ser vi at det er vanlig med lave finansielle anleggsmidler og investeringer, men høye bankinnskudd. Basert på dette og trenden med lite kortsiktig gjeld i forhold til langsiktig gjeld kan vi påstå at en finansiell eiendel-andel på over 10% i forhold til total gjeld kan bli ansett som bra for denne bransjen. Dette fordi det ofte er kortsiktig gjeld som betjenes av finansielle eiendeler. Dersom andelen er på for eksempel 10% vil dette bety at selskapet har en mulighet til å betale 10% av all gjeld ved bruk av midler som ikke påvirker den direkte driften av selskapet.

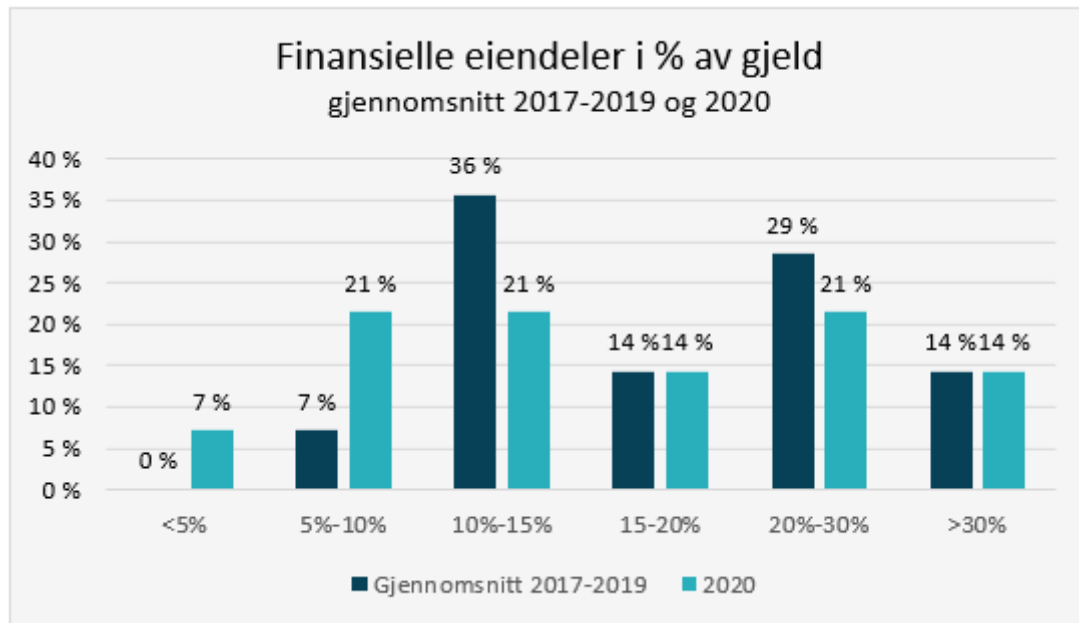
Hele bankinnskuddet er inkludert i de finansielle eiendelene i denne undersøkelsen, selv om det kan argumenteres for at en prosentandel av dette muligens ikke kan regnes som en finansiell eiendel siden noe av bankinnskuddet kan være nødvendig for fortsatt drift. Det er vanskelig å fastslå hvilken prosentandel av bankinnskuddet som hadde vært mest korrekt uten å gjøre en omfattende undersøkelse, størrelsen på bankinnskuddet kan dermed bli sett på som en svakhet ved utregningen av dette nøkkeltallet i denne analysen.

Figur 4.3.3.1 Finansielle eiendeler i % av gjeld

Figur 4.3.3.1 viser hvor stor andel av gjelden den gjennomsnittlige studentsamskipnaden kan betale med finansielle eiendeler. De fleste samskipnadene har en andel på over 10% og har

dermed en god andel finansielle eiendeler i forhold til gjeld etter våre vurderinger. I figur 4.3.3.2 kan en se at noen av studentsamskipnadene bør være klar over sin egen gjeld i forhold til sine finansielle eiendeler.

Figur 4.3.3.2 Finansielle eiendeler i % av gjeld gjennomsnitt 2017-2019 og 2020

Covid-19 påvirkning på finansielle eiendeler i forhold til gjeld

Sammenligner en gjennomsnittet av 2017 til 2019 med 2020 ser vi i figur 4.3.3.2 at evnen til å betale gjeld ved bruk av finansielle eiendeler har endret seg noe etter at pandemien gjorde sitt inntog. Tallene i 2020 er gjennomsnittlig lavere enn alle de tre foregående årene. I 2020 er det 28% av studentsamskipnadene som er under 10% i forhold til årene før der bare 7% av studentsamskipnadene lå under grensen. Grunnen til lavere finansielle andel har med bankinnskuddet å gjøre. Mens finansielle anleggsmidler og investeringer og gjeld har utviklet seg som normalt har bankinnskuddet til flere samskipnader gått ned. Dette kommer av at studentsamskipnadene har fått et lavere resultat i 2020 enn hva de gjennomsnittlig har fått de siste årene.

Studentsamskipnadene har en generelt god finansiell eiendel-andel i forhold til gjeld gjennom årene analysen representerer, de finansielle eiendelene til selskapene lener seg tungt på de sterke bankinnskuddene i 2017 til 2019. De få svake tallene i 2020 er ikke kritiske og vil sannsynligvis styrke seg igjen når vanlig drift og inntekt tar seg opp igjen de neste årene.

5.0 Drøfting

5.1 Likviditet

I delkapittel 4.1 har vi analysert likviditeten til studentsamskipnadene for gjennomsnittlig 2017-2019 i forhold til 2008 som BDO Noraudit fremstiller i sin rapport fra 2009 samt pandemiåret 2020. Nøkkeltallene som vi bruker under likviditet er likviditetsgrad 1, arbeidskapital og likviditetsreserver.

5.1.1 Likviditeten i normalårene 2017-2019

Fra likviditetsgrad 1 kom det fram at det har vært en positiv forandring fra tallene i 2008 til tre års perioden vi har beregnet. Analysen viser at samtlige studentsamskipnader har god eller meget god likviditetsgrad 1. I 2008 var det tydelige flertallet på meget god, men her var det også studentsamskipnader som hadde svak, eller akseptabel likviditetsgrad.

Arbeidskapitalen viser at det har vært en positiv utvikling fra 2008 til tre års perioden som vi har beregnet. Likviditetsreserver som var et alternativt nøkkeltall til likviditetsgrad 1, viser at studentsamskipnadene har en solid likviditetsbeholdning. Dette kan komme av at studentsamskipnadene er avhengig av oppsparte midler knyttet til investeringer og vedlikehold samt andre sesongmessige svingninger.

Oppsummert viser analysen at likviditeten har forandret seg i en positiv retning. En grunn til dette kan være at de har fokus på å ikke havne i problemer med sine betalingsforpliktelser.

Et gjentakende svar fra studentsamskipnadene var at de er avhengig av å bygge opp likviditetsbeholdningen sin før større investeringer de skal gjøre i fremtiden. Ved at noen studentsamskipnader ble fusjonert, så kan også dette være en grunn for at for eksempel arbeidskapitalen har forbedret seg. Analysen viser oss at studentsamskipnadene er godt rystet i forhold til sine økonomiske forpliktelser.

5.1.2 Covid-19 påvirkning på likviditet

Analysen vår har også sett på gjennomsnittlig 2017-2019 i forhold til 2020 for å se om covid-19 har hatt noe påvirkning på den økonomiske stilling. For likviditetsgrad 1 viser analysen at det ikke var noen markant endring i 2020 i forhold til gjennomsnittet av 2017-2019. Når det gjelder arbeidskapitalen kunne vi se at den har endret seg noe, men ikke markant endring.

Felles for svarene vi fikk av studentsamskipnadene er at kantiner og treningsentre blant annet var tjenester som ble påvirket av covid-19. Dette antar vi er en faktor som er med på å påvirke driftsinntektene, som igjen fører til litt forandring i arbeidskapital.

Likviditetsreservene var det nøkkeltallet som viste størst endring. Her antar vi at en grunn for den store forandringen skyldes at salgsinntektene ble redusert, mens bankinnskuddene ikke hadde store forandringer.

5.2 Lønnsomhet

Kapittel 4.2 omhandler analysen vi har gjort av lønnsomheten til studentsamskipnadene. Vi har der sett på inntektsfordeling, utvikling av inntekter per student, driftsresultat og ordinært resultat samt EBITDA og EBITDA-margin. Vi har sett på lønnsomhet for normalårene 2017 til 2019 samt en analyse av hvordan covid-19 har påvirket lønnsomheten for studentsamskipnadene i Norge.

5.2.1 Lønnsomheten i normalårene 2017-2019

Vi har gjort en analyse av inntektsstrukturen, denne viser at det jevnt over for årene 2017 til 2019 har vært en stabil fordeling på omtrent 25% salgsinntekter og 75% andre driftsinntekter. Denne fordelingen viser at studentsamskipnadene er svært avhengig av støtten de får fra staten. I forhold til tallene BDO Noraudit la frem for årene 2006-2008 viser de at fordelingen er omtrent 50% salgsinntekter og 50% andre driftsinntekter. Det er uvisst hva som skyldes den store forskjellen, det kan både være definisjon på salgsinntekt nå og da, men også at studentsamskipnadene nå er mer avhengig av statsstøtte enn tidligere.

I forhold til inntekt per student ser vi at det har vært en voksende trend i løpet av årene 2017-2019. Inntekt per student hadde også omtrentlig samme trend i 2006-2008, men da på et litt høyere nivå. Nivåforskjellene på inntekt per student antar vi ut ifra noen stikkprøver dels kan skyldes ulik måte å beregne inntekt per student, men det kan også skyldes for eksempel endring i inntektsgrunnlag som følge av fusjon. I analysen av ordinært resultat og driftsresultat for per student ser vi at utviklingen har en korrelasjon, dette tyder igjen på at det er små forstyrrelser av resultatet utenom driften.

Vi har også sett på EBITDA som er driftsresultat før av- og nedskrivninger. Når vi ser i forhold til driftsresultatet og ordinært resultat følger EBITDA stort sett samme utvikling i årene fra 2017 til 2019. Avskrivningene til studentsamskipnadene er jevnt stigende slik en kan forvente i forhold til makroøkonomisk utvikling, nedskrivningene er jevnt over ganske lave. For å få et godt lønnsomhetsmål har vi sett på EBITDA i forhold til driftsinntekter, altså EBITDA-margin. Ut ifra EBITDA-marginen ser vi at det har vært en liten negativ utvikling fra 2017 til 2019 på omtrent 1,5%. EBITDA-marginen har vært mellom 23% og 25% i

normalårene og vil kunne regnes som god.

Lønnsomheten for studentsamskipnadene i Norge har i årene 2017 til 2019 en marginal negativ trend, men har ikke store svingninger og kan dermed regnes som stabil. EBITDA-marginen viser og at lønnsomheten er jevnt over god. Det er vanskelig å sammenligne lønnsomheten med 2008, da det kun er inntekter vi har som sammenligningsgrunnlag i forhold til det BDO Noraudit la frem i sin rapport. Inntektsstrukturen viser at studentsamskipnadene fortsatt er svært avhengig av støtte fra staten for å kunne sikre en god og langsiktig drift, dette er samme konklusjon som BDO Noraudit kom med i 2009.

5.2.2 Covid-19 påvirkning på lønnsomhet

I tillegg til å se på årene 2017-2019 opp mot 2006-2008 har vi sett nærmere på 2020 opp mot gjennomsnittet av 2017-2019. I 2020 hvor mange samskipnader ble sterkt preget av covid-19 ser vi tydelig et fall i inntekter og resultat. I forhold til inntektsstrukturen synker andelen av salgsinntekter fra omtrent 25% til 15%, det vil si at andre driftsinntekter var hele 85% av inntektene til studentsamskipnadene i 2020. Inntekter per student gikk også en god del ned fra normalårene til 2020.

Resultatene per student gikk også ned i 2020, både for driftsresultat og ordinært resultat. Vi ser at trenden for EBITDA fortsatt følger driftsresultat og ordinært resultat og går mye ned i 2020. Når det kommer til EBITDA-margin gikk denne opp fra 2019 til 2020, men var fortsatt litt lavere enn 2017 og 2018. EBITDA-marginen var i 2020 omtrent på samme nivå som gjennomsnittlig for 2017 til 2019 som igjen vil si at lønnsomheten til studentsamskipnadene i liten grad ble påvirket av covid-19.

Den store nedgangen i andelen av salgsinntekter viser at det er tydelig at driften har blitt sterkt påvirket av pandemien. De fortsatt positive resultatene og den jevne EBITDA-marginen reflekterer likevel at de har klart å opprettholde lønnsomheten i 2020, dette kommer muligens av den ekstra statsstøtten studentsamskipnadene opplyste at de har fått.

5.3 Solvens

Som beskrevet i delkapittel 4.3 handler solvens om å vise bedrifters evne til å dekke gjeld med egenkapital. Solvens-nøkkeltallene i vår oppgave består av soliditet, rentedeckningsgrad, og finansielle eiendeler i forhold til gjeld.

5.3.1 Solvens i normalårene 2017-2019

Soliditeten til studentsamskipnadene er i gjennomsnitt veldig god i treårsperioden fra 2017 til 2019. I forhold til samskipnadens stilling i 2008 har soliditeten forbedret seg nevneverdig i løpet av denne tiden. Ser vi på soliditeten i % av årlig inntekt har alle svake resultater forbedret seg eller forsvunnet de siste årene.

Rentedekningsgraden har fra 2008 til 2019 utviklet seg fra å være hovedsakelig lav eller dårligere til å bli akseptabel i gjennomsnitt. Ingen samskipnader sliter med for lav rentedeckningsgrad i nyere tid, dette må sies å være en positiv trend. En grunn til hvorfor rentedeckningsgradene generelt er bedre i nyere tid kan være at det er mindre lån hos husbanken, noe som igjen kan komme av høyere bankinnskudd før byggeprosjekter, eller færre byggeprosjekter totalt.

De finansielle eiendelene i forhold til gjeld er ikke med i rapporten fra 2009 og brukes for å styrke solvensanalysen. Tallene viser at en stor andel av selskapene har en finansiell eiendels-andel på over 10% som etter vårt anslag vurderes som en grense mellom bra og dårlig. Selskapene som ligger rundt eller under denne grensen bør vurdere å bygge opp de finansielle eiendelene for å tåle kortsiktig gjeld bedre.

Totalt sett kan en se at solvensen til studentsamskipnadene er sterk og har forbedret seg betraktelig siden 2008. En gjentakende antatt faktor for den sterke solvensen er fusjonen av flere studentsamskipnader, som kan ha luket vekk de svake resultatene fra de økonomisk svake samskipnadene.

5.3.2 Covid-19 påvirkning på solvens

Vi har også sammenlignet nøkkeltallene fra 2017 til 2019 med nøkkeltallene fra 2020 som er påvirket av pandemien. Soliditeten i prosent av totalkapitalen blant samskipnadene har ikke hatt en bemerkelsesverdig endring, mens soliditeten i prosent av årlig inntekt har hatt en positiv endring under pandemien. Dette har med at den årlige inntekten sank hos flere av samskipnadene samtidig som egenkapitalen hos de fleste bevegde seg mindre.

Rentedekningsgraden har utviklet seg i negativ retning i 2020, der majoriteten av studentsamskipnadene i de foregående årene lå i kategorien akseptabel, har flere av disse nå falt ned til kategorien lav, eller dårligere. Grunnen til dårlig rentedekningsgrad i 2020 kommer av at flere av selskapene har et lavere ordinært resultat dette året, samtidig som finanskostnadene ikke har endret seg særlig. At finanskostnadene ikke endret seg nevneverdig kan være overraskende ettersom styringsrenten ble satt til 0% i 2020, men ser en i notene til noen av studentsamskipnadene er det et mål at minst 50% av lån skal ha fastrente. Dette kan være grunnen eller en av grunnene til at finanskostnadene ikke har endret seg signifikant.

Finansielle eiendeler i forhold til gjeld ble noe påvirket av pandemien. I kapittel 4.3.3 ser en at andelen finansielle eiendeler i forhold til gjeld er på det laveste i 2020 av de fire analyserte årene. Likevel er det ikke en betydelig nedgang i prosentandel hvis en sammenligner endringen i prosent fra år til år.

Samlet sett kan en si at solvensen har blitt påvirket i negativ retning av pandemien og rentedekningsgraden er nøkkeltallet som ble påvirket mest. Det er grunn til å tro at nøkkeltallene vil reverseres tilbake til normalt når pandemien er over og inntekter og resultat tar seg opp igjen.

6.0 Konklusjon

Som nevnt i kapittel 1.1 har vi sett på følgende problemstilling:

Hovedproblemstilling:

«Hvordan er den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene i Norge i dag og sammenlignet med 2008?»

Som konklusjon på problemstillingen vår kan vi si at den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene har i noen grad bedret seg i perioden 2017-2019 sammenlignet med 2008. De svakeste tallene fra 2008 har i noen grad forbedret seg når vi ser på utviklingen fra 2017 til 2019, samtidig som majoriteten av nøkkeltallene både da og nå er jevnt over god. Likviditeten og solvensen er god. For lønnsomhet har vi hovedsakelig EBITDA-margin som et konkret lønnsomhetsmål og denne kan betraktes som god, men inntektsfordelingen viser at samskipnadene fortsatt er avhengig av statsstøtte for å opprettholde de gode resultatene.

Som en 2. dimensjon på oppgaven har vi sett på følgende underproblemstilling:

«Hvordan har covid-19 pandemien påvirket den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene i Norge?»

Som konklusjon på underproblemstillingen ser vi at covid-19 pandemien har i noen grad påvirket den økonomiske stillingen til studentsamskipnadene. For solvensen har det vært en liten negativ endring som følge av pandemien. For lønnsomhet har det vært en marginal endring, men denne kan fortsatt betegnes som god. Likviditeten har holdt seg bra også i 2020 som igjen tyder på at de har midler til å betjene gjelden sin.

7.0 Forslag til videre forskning

Det kunne vært interessant å gå mer i dybden på det vi har sett på og da også sett nærmere på BDO Noraudit sin rapport for å eliminere usikkerhet rundt utregningen av tall m.m.

Ettersom dette er en bacheloroppgave med begrensninger på tid og ressurser hadde vi ikke mulighet til å gjøre dette i denne omgang. I forhold til covid-19 kunne vi hatt en grundigere undersøkelse av hvor effektiv studentsamskipnadenes tiltak har vært for å opprettholde gode regnskapstall.

En annen interessant undersøkelse kunne vært å se på korrelasjon mellom studentsamskipnadenes økonomiske stilling i forhold til hvordan studentene opplever studentsamskipnaden.

Referanser

- Aae, E.L., Hansen, M.A., Pelja, I., Stemland, T.B., Kinserdal, F. (2018). Er tradisjonelle regnskapsnøkkeltall relevante i en «moderne» IFRS-verden? *Magma*, 0618, s. 52-62. Hentet fra <https://openaccess.nhh.no/nhh-xmlui/bitstream/handle/11250/2566563/Magma%2B1806%2BKinserdal.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Arnesen, M. (2020, 27. mars). Over 1000 ansatte i samskipnadene er permittert. *Khronos*. <https://khrono.no/over-1000-ansatte-i-samskipnadene-er-permittert/473859>
- Baksaas, K.M. & Stenheim, T. (2020). *Regnskapsteori*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- BDO Noraudit. (2009). Gjennomgang av studentsamskipnadene i Norge. Rådgivingsenheten i BDO Noraudit. Hentet 8. desember 2021 fra <https://evalueringsportalen.no/evaluering/gjennomgang-av-studentsamskipnadene-i-norge-kartlegging-av-aktiviteter%252C-okonomistyring-og-okonomisk-stilling-i-samskipnadene/Rapport%20om%20studentsamskipnadene%20i%20Norge.pdf/@@inline>
- BDO Noraudit. (2009). Gjennomgang av studentsamskipnadene i Norge. [Infografikk]. Rådgivingsenheten i BDO Noraudit. Hentet 8. desember 2021 fra <https://evalueringsportalen.no/evaluering/gjennomgang-av-studentsamskipnadene-i-norge-kartlegging-av-aktiviteter%252C-okonomistyring-og-okonomisk-stilling-i-samskipnadene/Rapport%20om%20studentsamskipnadene%20i%20Norge.pdf/@@inline>
- Bedriftslån. (u.å.). *Formel for likviditetsreserve i prosent (%)*. Hentet 31.mars 2022 fra <https://bedriftsloan.no/likviditetsreserve/>
- Covid-19-forskriften. (2020). *Forskrift om smitteverntiltak mv. koronautbruddet*. (FOR-2020-03-27-470). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2020-03-27-470>

DBH. (u.å.). *Database for statistikk om høyere utdanning*. Hentet 20. januar 2022 fra

https://dbh.hkdir.no/tall-og-statistikk/statistikk-meny/studentsamskipnader/statistikk-side/14.1?undermeny=statistikk_dokumenter&tabellId=439&sektorKode=0&valgtArstall=2020&fbclid=IwAR1oSrvNJZIBZdxxO85wLaYoH5RQriOSXliysQkb22rEshMOHWYttTqZJiU

Finansleksikon. (u.å.). EBITDA-margin. Hentet den 25.april 2022 fra

<https://finansleksikon.no/formelsamling/e/ebitda-margin> .

Forskrift om studentsamskipnader. (2008). Forskrift om studentsamskipnader. (FOR-2008-07-22-828). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-07-22-828>

Grønmo, S. (2021, 7. november). Kvantitativ metode. I *Store norske leksikon*.

https://snl.no/kvantitativ_metode

Hagland Finans (u.å.). Betalingsevne. *Hagland Finans*. Hentet fra 20.03.22

<https://haglandfinans.no/informasjon-betalingsevne/>

Idsø, J. (2021, 14. desember). Stordriftsfordeler. I *Store norske leksikon*.

<https://snl.no/stordriftsfordeler>

IG. (u.å.). *EBITDA-definisjon*. IG. Hentet 23. mars 2022 fra

<https://www.ig.com/no/trading-ordliste/ebitda-definisjon>

Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2020). *Forskningsmetode for økonomisk administrative fag*. Oslo: Abstrakt forlag.

Kinserdal, F. (2018). Nye og bedre nøkkeltall i regnskapsanalysen. *Revregn, 2018(7)*, 22-27.

<https://www.revregn.no/asset/pdf/2018/7-22-7.pdf>

Knudsen, G. (2021, 28. september). Særlovsselskap. I *Store norske leksikon*.

<https://snl.no/s%C3%A6rlovsselskap>

Langli, J. (2018). *Fra bilag til bruk: Innføring i finansregnskap og regnskapsanalyse* (1. utg.).

Gyldendal.

Langli, J. (2020). *Årsregnskapet*. (10. utg.). Gyldendal Akademisk.

Norsk regnskapsstiftelse. (2020. Januar). *NRS (F) God regnskapsskikk for ideelle organisasjoner*. Regnskapsstiftelsen. <https://www.regnskapsstiftelsen.no/wp-content/uploads/2020/01/NRS-F-God-regnskapsskikk-for-ideelle-organisasjoner-2020-januar-med-vedlegg.pdf>

Nærings- og fiskeridepartementet. (2018). *Høringsnotat - Forslag til ny forskriftsbestemmelse om adgangen til å reservere anskaffelser av helse- og sosialtjenester for ideelle organisasjoner* [Høring]. <https://www.regjeringen.no/contentassets/324724635bbb4e99b811887a83ca71b6/horingsnotat.pdf>

Regjeringen. (2009, 12. oktober). Gjennomgang av studentsamskipnadene. *Regjeringen*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/gjennomgang-av-studentsamskipnadene/id581517/>

Regjeringen. (2021, 21. oktober). Studentvelferd. *Regjeringen*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/studentvelferd/id2482799/>

Regjeringen. (2022, 1. februar). Regjeringen deler ut 170 millioner til å følge opp studentene. *Regjeringen*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-deler-ut-170-millioner-til-a-folge-opp-studentene/id2899090/>

Regnskapsloven. (1998). Lov om årsregnskap m.v. (LOV-1998-07-17-56). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56>

Studentsamskipnaden SiO. (u.å.). *Studentsamskipnadene i Norge*. SiO. Hentet 11. februar 2022 fra <https://www.sio.no/snarveier/om-sio/studentsamskipnadene-i-norge>

Sammen. (u.å.). *Les mer om Studentsamskipnaden på Vestlandet – Sammen*. Sammen. Hentet fra 11 februar 2022 <https://www.sammen.no/no/bergen/om-sammen/les-mer-om-studentsamskipnaden-pa-vestlandet-sammen>

Samskipnadsrådet. (2018, 23. November). *Samskipnadsrådet*.

<http://www.regjeringen.no/no/dokumenter/forslag-til-ny-forskriftsbestemmelse-om-adgangen-til-a-reservere-anskaffelser-av-helse--og-sosialtjenester-for-ideelle-organisasjoner/id2609347/Download/?vedleggId=2262d3b0-58fb-4ba4-be5d-953c6f7a55e8>

Samskipnadsrådet. (u.å). *Om Samskipnadsrådet*. Samskipnader. Hentet 11. februar 2022 fra

<https://www.samskipnader.no/om-oss/>

Skatteetaten. (u.å). Økonomisk virksomhet. *Skatteetaten*. Hentet 01. mars. 2022 fra

<https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/rapportering-og-bransjer/bransjer-med-egne-regler/frivillige-og-ideelle-organisasjoner/skatt-for/okonomisk-virksomhet/>

Skatteloven. (1999). Lov om skatt av formue og inntekt. (LOV-1999-03-26-14). Hentet fra

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-03-26-14>

Statistisk sentralbyrå. (2022, 28. april). *Regnskap for ikke-finansielle aksjeselskaper*.

<https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/regnskap/statistikk/regnskap-for-ikke-finansielle-aksjeselskaper>

Studentsamskipnadsloven. (2007). Lov om studentsamskipnader. (LOV-2007-12-14-116).

Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-12-14-116>

Uit. (u.å.). *Studentsamskipnader slår seg sammen*. Hentet 01. april 2020 fra

https://uit.no/fusjon/art?p_document_id=428951

Visma. (u.å.). *Soliditet – Hva er soliditet?* Visma. Hentet 31.mars 2022 fra

<https://www.visma.no/eaccounting/regnskapsordbok/s/soliditet/>

Visma. (u.å.). *Likviditet – Hva er likviditet?* Visma. Hentet 20. mars 2022 fra

<https://www.visma.no/eaccounting/regnskapsordbok/l/likviditet/>